

ВАДИМ ЛЕСИЧ

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

1930-1965

ВСІ ПРАВА ЗАСТЕРЕЖЕНІ ЗА АВТОРОМ

Портрет Автора роботи Любослава Гуцалюка

Обкладинка Роксоляни Гіліцінської

ALL RIGHTS RESERVED BY AUTHOR

Printed by "LUNA," 77 St. Marks Pl., New York 3, N. Y.

*Це видання моїх „Вибраних поезій” завдягує
свою появу ініціативі та меценатській жертвенності
Панства Олександра та Наталії з Ко-
ритків Рицарів.*

*Високоповажаним Фундаторам висловлюю мою
найсердезнішу подяку.*

31 березня 1965.

В а д и м Л е с и з

Putschnik

28. März 1965

ВАДИМ ЛЕСИЧ

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

1930 — 1965

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

С Л О В О

diasporiana.org.ua

ВИДАНО ФІНАНСОВИМИ ЗАСОБАМИ

НАТАЛІЇ ТА ОЛЕКСАНДРА РИЦАРІВ

НЬЮ-ЙОРК 1965

WADYM LESYTCH

S E L E C T E D P O E M S

1930 — 1965

A drawing of Author by L. Hutsaliuk

Cover design by Roxolana Gilicinsky

UKRAINIAN WRITERS' ASSOCIATION IN EXILE

S L O V O

**PUBLISHED BY MR. & MRS. ALEXANDER RYCAR
NEW YORK 1965**

ІЗ РАНИХ ПОВІСІВ

ТІЛЬКИ ГРАЛИ ЇМ ГАРМАТИ...

Тільки грали їм гармати,
 як їх в землю клали спати...
 І гармати й самопали
 замість дзвонів їм лиш грали,
 машиніві грали кріси,
 дерева шуміли в лісі...

.

Як загув десь грім гармати,
 іздригнулась в хаті мати —
 „Де ти, сину, де ти мій?“...

.

Син твій у землі сирій...

1928

В Ж О В Т Н І

Мов ржею вкриті дерева,
 мов смертю зв'ялена трава.

(Це осінь!)

Мов сном замрячене життя,
 життю закрите вороття —

(Смерти знак... Це осінь.)

Летять, втікають журавлі,
 втікають з рідної землі...

(Ох, осінь!...)

Мов діти плачуть та квилять,
 що в чужину кудись летять.

(Сумно... Ох, це осінь...)

В далекий край, в незнану путь
 плачі, квиління понесуть.

(Це осінь!)

І тут журба, і тут жалі,

і ржаве листя по землі...
(Заспано... осінньо...)

1929

З - П І Д К Р И Г И

Платочками білого снігу прикрита душа
тремтить, примерзаючи з зимна...
Хтось тихо співає морозові гимни,
хтось крилами в безвість безтямно руша...

Пливіте у вирій далекий, осніжені крила,
летіте в блакитні країни розмайні,
та згадуйте хвили квітисті — весняні,
і провесни мрії, що в рай вас носили!...

1930

П І С Н І Р О З Л У К И

Любці В.

ІІІ

І знову ти... найперша, найдорожча,
згадалася, мов давній сон мені,
і знову в серці спомини розквітгли,
мов твої очі сині та сумні.

І знову ти! Одна, найкраща, люба...
І знову ти... Царівна перших днів.
О, не забудь мені ніколи вже про тебе,
хоч ти така... така чужа мені...

1930

У ХВИЛІ ЗАБУТТЯ

Олі В.

III

Я сяду біля тебе розміяний, в задумі,
топитиму свій смуток в очей твоїх блакиті,
а ти пестити будеш мої долоні ніжно,
неначе легіт пестить схвильований лан жита.

Я буду біля тебе . . . Блакить небес далека
нам навівати буде прозорі мрії тиші . . .
Під вікнами шумітимуть струнки смереки,
і шум їх чародійний нам душі заколише.

Ми будемо обоє . . . А вітер співнострунно
нам хвилювати буде душ розмірне плесо,
аж — щастя в серце зблудить, і серце випне струни,
і затремтить в акордах: О, весно, весно, весно!

1930

РАНОК

Прозоро скине з себе снів серпанок
і розіллється пахощами світла . . .
(Блакитним — переливами — екраном
в мереживі розкішному завітне —)

В розкриті вікна, що в даль раменами —
спливе барвисто у променях радість . . .
Розсвітлить, наче вітражі у храмі, —
приблідлі стіни, склепіння й фасади.

І палець прикладе до уст. Безмовно
німим, приглушеним розкрилється зідханням,
далеким, наче зорі, тихим, молитовним,
і докруги розпеченим промінням гляне.

1930

Р О З Д А Л Л Я

Моїм Батькам

Мене так манить небосхил блакитний,
далекий, наче вічності безмежжя, —
аж хочеться так довго-довго жити,
щоб те роздалля в гимни розмережать...

І хочеться п'яніти сяйним світлом,
розлитим у вино дзвінке в просторах,
що в світле сонце світові розквітло
і затремтіло відблиском на морі...

І хочеться збагнути тайну тіней,
що їх прогонить сірий присмерк ночі,
і вітер роздуває в дивнім мерехтінні
із свистом слів нездійснено пророчих.

Мене так манить — все далеке й таємниче —
: роздалля, сонце, тіні синьоокі...
І тайною мене до себе всесвіт кличе,
а я все ближче-ближче з кожним роком...

1930

П А В З А

Я сам.

Чи справді сам?...

(Тільки тіні, блідаві привиддя...)

І з-за дверей десь — скрип —

: В гості нині до мене хтось прийде...

І жду. —

Нікого.

Знов

хтось постукує в двері рукою...

— Так лячно. Так лячно мені —
... я не маю спокою.

А серце — роздзвонений дзвін —
: На тривогу! —

... Я чую,
я чую, як хтось
німо став край порога.

1930

В П Р О В У Л К А Х

Осіротілі дні...
В провулках вітер, сніг...
в провулках — ніч...
Самотніх кроків скрип
морозом мов захрип,
в провулках — тиші крик...
— Десь тіль од ліхтарів,
до муру хтось приник,
десь вогник догорів
і зник...

В провулках вітер, сніг,
в провулках тиші крик,
в провулках — ніч...

1930

Н А С А М О Т І

Відхилене вікно у простір голубливий,
що міниться повійно наче колір сливи,
достиглої у розколихану вітрами осінь
і набринілу золотим колоссям.
— І до вікна бужки проквітлі — листям...
(Гарячих споминів мелодія іскриста)

: В кутку забуте фортепіано. Й павутиння...
 А на стіні — портрети й образи старинні
 припали пилом безвагітних буднів
 у самоті пустельницькій, відлюдній...
 — Лиш крізь вікно в розкритій м'яко дали
 застигле дзеркало блакитної емалі,
 і на піску скрипучім — наче б кроки легкі...
 — Ах, це сліди, бездомніші, ніж осінню лелеки!...

1931

С О Н Е Т

Галогці М. з Вільна

Поміж житами стежка — довгий змій,
 а із боків — поклоном злоте збіжжя,
 скуйовджене вітрами з бездоріжжя
 — легенду дзвінко самоті німій.

Волошки — псальми струнносрібляні,
 червоні маки — гимни плавнобіжні.
 — Шовкові тембри тіней недостижних
 мінливим гомоном у далині.

Мої слова м'які, мов оксамитні,
 тобі — в розмоленій сталюво тиші
 пестливими долонями. І ти...

Твої тривожні очі — жах дитини,
 твої уста — слова дрижучі, тихші
 від тиші, мов тремких вій шелести.

1931

НЕВИСЛАНІ ЛИСТИ

I

Повз мене дні, години тінню смутків.

І чую їх металний стукіт.

— І десь далеко у бездонній тиші,

у кам'яній, тривожній самоті

пишу до тебе

мої листи.

(Чи ти читатимеш тремтюче

цих кілька слів простих, беззвучних,

як я писав під дзвін сколиханого серця?)

Спокійно, з усміхом — читай!

І не жалій мене.

Не сердься,

що я писав цього листа.

1931

ОСІННЯ НІЧ

Ніч осіння над містом застигла,

з ліхтарів тільки світло хихоче,

поруділе, обмокле, мов цегла,

і осліпле привидами ночі.

Покотився із грукотом твердо

скрип коліс немащеного воза...

Щось — мов льодом, у смутку нестерпнім,

розмержане квіттям морозу.

Ось візник — бичем ляснув. І гомін

зблідлим шляхом скотився оглухло.

— Десь здригнулося розкішню лоно,

заніміло хтось в тишу заслухавсь.

1931

ПАСТЕЛЯМИ

I

Розкуйовдилися верби на вітрі.
Збіжжям пахне гливкий чорнозём.
А на небі всі барви палітри,
кудись спінена хмарка повзе.

Німа тиша. Над струдженим плугом
у задумі спинився ратай —
В грудях щось увірвалося глухо
і нечутно пройшло кризь уста.

II

Залізним шляхом — курявою дим.
І паровіз у блискавках. Десь щез...
— Кантата юних, пристрасних грудей,
кантата волі — ритм готичних веж...

Уздовж дротами телеграфів — вість,
що —
хтось помер; приїде; добре все...
— Десь в далі гуркіт і сваволя міст,
а тут — вагітно в скибах чорнозём.

III

На крайнебі вогнем, наче кров'ю.
Павутинням трепетливі присмерки.
Нахилився хтось з блідою покорою,
занімів в колисанці невисненій.

Сколивалися тіні розливно,
струснув крилами вітер збентежений.
І розгнузданим летом неспиненим
вечір тінню хмарин розмірежаний.

Т Р О Т У А Р И

Одцокують кроки в шорсткому шуршінні
 студені од льоду вітрів тротуари —
 (Хтось очі і м'язи розпалив марінням,
 і палом бурвійним — серця розударив...)

У млі, немов нетлі до світла, що в далі
 з кафе повертають або з кабарету,
 і втома біліє на лицах пов'ялих...
 (Десь танго... і кельнерка... брязкіт монети...)

А потім — вино у малій сепаратці,
 пухким оксамитом твоє сніжне лоно...
 — І спомин безладний, нервозний, на картці,
 чоло полум'яне і очі безсонні...

А потім — лиш усміх з-за шиби вистави
 і ніжне: „Adieu”

і у авто.

Безтямно

весь п'яний од любощів... (— смокінг заставив —)
 Ім'я твоє дрібне — безбарвно — устами...

1931

Н А Т В І Й У С М І Х

Гей! Напнуті вітрила вітрів,
 кучеряво розвихрений простір, —
 над блакиттю розмарених прірв
 золотисті зависли помости.

І тремтить хтось у дзвонах — у травні,
 і сміється блакитно-дзвінкий, —
 на твій усміх солодкий, ласкавий,

я — цілунок криштальний складу...

.
І сміється блакитно-дзвінкий —

і у дзвонах —

у травні...

1932

П І В Т О Н И

I

Засипляю солодко, немов з коханкою,
що має сині очі й кручі кучері.
... Як пахощі світляні крізь фіранки — ранком,
розплющую повіки й жду чогось тремтуче.

Бачиться мені спросоння та розмарено,
що за вікном — блакитні очі повинню...
І чуюся такий розпещений та ярий,
мов легіт, що скуйовдив кучері шовкові.

II

Від тебе лист дістати знов — сьогодні,
і з слів зціловувати тіні почувань,
— а як брунатно спопеліє голуба безодня,
розпливним шелестом — вишіптувать твої слова...

А потім у самотності іти далеко
і перед світом заздрісним себе ховать,
— аж там, де у розгоні срібні рейки,
і стук коліс у такт вицокує твої слова...

III

Хтось тишу сполошив. І спрагнено, блідо устами
— м'який гомін вечірньої флейти.
Занесло резедою здалека,
якась туга майнула незнана.

Я такий самотній. (Хтось тишу сполошив).
 Оксамитно щось пестить —
 — долонями шорстко затулюю очі.

1932

МОЛИТВА ПОГАНІНА

Як у медовому похмільлі липи зашелестять
 і колисанково — бліді, розпелехані тіні,
 — я — на вітер — мій профіль, і з вітром — крик.
 І тоді — у хороводі ілюзій прозорих —
 далекий мідний захід — за плинний обрій,
 і мої долоні простягаю у простір . . .

— (Все — колом у ритм — як вітряк,
 що хвилює набринілу самоту
 скам'янілих присмерком безмеж . . .)

Я не знаю, чи є хто крім мене? . .

1932

П'ЯНА ВУЛИЦЯ

У перспективі сірої шехерезади,
 мов на екрані неладних фільмів шарж, —
 — дарма, що мов напій п'яночій, виноградний,
 важким, мов олов'яним гомоном, жорстоких скарг . . .

Притиснути чоло до мурів вогкого бетону
 і обійняти холодом рамен — стрункий ліхтар,
 що нахилився до уст червоним світлом — в танга такт —
 [в розгоні
 і переплутав перспектив бульварну логіку у знак питання —
 [: так?

Імлистим привидом селединового світанку
— і зойк заржавлений од скрипу вітряного — із заламаних
[грудей...
і тьмяно, душно, як від розкоші з найпершою коханкою,
яка тепер щовечора із іншими іде...
1932

ЧОРНЕ СЕРЦЕ

Увечері серцю тісніше.
Пругасто обсотують тіні
щербату, безколірну дійсність
у ґрати хвилясті й розпливні.

Капшани, до вікон припавши,
розквітли під ніч — свічниками...
Я знаю: я тільки — назавжди
той сам, одинокий останусь.

Бо світ, хоч з вікна, щораз інший,
і інша весна є щороку,
і теж в моїх пристрасних віршах
хвилює уривно неспокій.

Увечері серцю тісніше,
хоч бунтом кипить, наче горно,
в ухмільних, незайманих віршах,
що з серця викапують чорного.
1933

Л И С Т

Ваш лист нагадує мені блакитну віддаль — наче дим,
і матові пейзажі осени.
(Дарма, що я ще молодий,
— нездужаю на спомини непрошені.)

Ви знаєте? Я вичитав у вашому листі
привабний усміх, що мов плюск під веслами,
— і ці мої слова схвильовані й прості
весь біль розлуки й тугу — перекреслили...

Я лист ваш, пані, прочитав у самоті
терпкій, бриластій, навіть тінню не полоханій, —
і вичитав із запаху паперу (о, простіть!),
що ви закохані...

Люблю теплінь жіночу, що мов пах
жасмину, і люблю тремку поезію,
і може часом, різьблячи, мережаю
для вас нерівний вірш, що мов нестримний пал...

Так, наче я балакаю із вами знов.
(Сказав раз хтось: закохані є все поетами —)
— А в мене кров дзвінка й п'янюча, як вино,
шорстка й солона, наче вихор в очеретах.
1933

НА ПРОВЕСНІ

Алеї сірих та бриластих кам'яниць
на перехресні гони периферій міста
прозорістю важкою вікон, мов намистом,
розхлипують мінливу даль — розширених зіниць.

А там — за містом — яблуні вже квітнуть
ранковим просвітом дзеркальних рос,
і одчиняють просторінь у запаху блакитному,
мов крила вітру розпинає в'юнко білий альбатрос.

Піду за місто. Там десь жде мене дівчатко,
незнане. І зустрине хвилюванням уст.
— І кучері, у попеластім тембрі, пелехаті,
зворушують мене так солодко чомусь...

1933

Т И

II

Сира, сочиста стиглість, наче запах яблука,
 нерівним вітром ятрить гостру та просту свідомість.
 Замкнувши очі — з пам'яті — читаю, мов поему, спомин,
 що свіжий, барвний ще, та м'яко вабить.

... Недоговорені слова? — Твої уста, мов келих,
 вином червоним вщерть налитий, перелитий.
 Я п'яний од вина жагучих уст. Я п'яний і веселий.
 Веселий, п'яний, — і вина неситий.

І крутиться усе довкола скорим, все скорішим ритмом.
 Повіки примикаю і не тямлю вже: хто ти? хто я? що
 [дійсність?
 — Ти розкриваєш очі — в мрячному диму, неситі,
 ненаситні, мов тон останній — урваної пісні.

І раптом — очі розмикаю. Стигне брилами самотність.
 — Так дико прагну знов тебе. Так хижо і невтомно.
 І вужчас, затісняється пристрастю, тремка свідомість.
 Я неспокійний цілий день, тривожний і самотній.

IV

Нерівні і ненаситні слова бруньками гострими ростуть
 нестримно і згоряють тінню в попіл.
 А кров холодна і важка, мов ртуть,
 прозоро гусне в одчайдушні строфи.

Стрічаю дні, що пахнуть м'яко тілом,
 напруженим і жадібним, як тигр, —
 в очах тоді щось тьмариться, жаріє біло,
 — я знаю пошепки і хватко: ти!

І ніч тоді густа, неповорушна, наче камінь,
 що мохом спогадів незаймано поріс, —

— слова тасмні й непокірні я різьблю устами,
що вишептали найсолодший гріх.

V

Мій світ росте і ширшає, мов з віддаллю розпливний обрій.
Карбую дні безбарвно і різьблю напругу пелехатих нóчей.
І ночі й дні багатші, хоч коротші,
й уста твої — причасно солодкі й добрі.

Не гладь мене долонею, мов лагода, запашно,
бо день пройде, мов смуток, і лишиться пустка.
— Тужити за тобою! За хмільним розпеклим медом уст!
— Не гладь мене, і не милуй, бо день пройде завчасно.

Це ти в мій світ неждано увійшла, і струнко
Карятидою держиш мій обрій на раменах — дзвінко
[непорушний.
— Благословлю твою жіночу добру руку,
цілую спілі солоддю бруньки грудей . . . дівчак розтужений.

Кохай мене, мов різьбаря, що в мармурі бриластім
надхненно викув божеську Мадонну — і в одвіті
— у неї сам нестямно закохався . . .
Я проростаю, не вміщаюсь вже в моєму світі.

1934

О С І Н Н Я Е Р О Т И К А

Хвилястим, пелехатим вихром твого мурого волосся
пеститиму прозору радість рівних, плинних буднів, —
аж білими світанками — загубиться марудна осінь
у крижаній, скрипучій студені.

Уже доспіли яблука — й твої пруживі груди
тривожним сполохом, що вже забувся травень . . .
— Лиш очі в тебе — свіжі, теплі незабудьки,
лиш очі в тебе — пристрасно ласкаві . . .

І хочеться п'янливим, довгим поцілунком
тулитися до уст твоїх, що викровні в серце.
і хочеться тебе горнуть до себе струнко
у надвечірнє інтермеццо . . .

Уже доспіли яблука давно — і ти доспіла,
мов соковитий виноград — розкішна.
І пружиться твоє дівоче і ядерне тіло,
немов до уст придушена — з гнучкої вітки — вишня.

. . . Нагадуєш мені — маленьку Лі — і срібляне кімоно,
нагадуєш мені, що десь тепер завітнуть вишні . . .
Нагадуєш мені екзотику далекої Японії,
ще вчитану хлопчиком із книжки.

1934

Т Р И П Т И Х І Н Т И М Н И Й

I

Довершеність моя — це ти,
незбагнута, незаймана,
мов квіт розкішний папороті,
єдина найсолодша тайна.

І колісанка, і молитва, й гріх —
в твоїх устах, в твоїх долонях.
— Тобі, коханці і сестрі,
я голову клоню на лоно.

II

Єдина знада — твоє тіло,
криниця прагнень виноградна,
що повнотою обважніло
медово нерозгадане.

Сплав попеластого волосся,
 смаглявих бедер прозолоть —
 нагадують — : у ранню осінь
 ухмільний келих туберози.

III

Твоє тепле, м'яке існування
 хвилює мене, мов спокуса,
 і хоч ти вже моя полонянка,
 тобі з подивом ніжним клонюся.

Краду кожну хвилину у себе,
 щоб оддатись тобі — мов причастя,
 — а ти одпливасш, мов лебідь,
 з невпійманим плюскотом щастя.

1934

П Р И Ч И Н Н И Й Р Е М Б О

I

Крізь просинь паморозь химерно мерехтить.
 Узором інеїв навис пейзаж,
 немов гротеск, немов мінливий шарж
 казок незбагнуто простих.

На небі місяць змерз, замерз і побілів,
 мов срібнокрил із лебединих яхт,
 і сплив, поплав по сафірних морях
 за силуети хмар, причалив до землі.

З далеких островів вантажні кораблі
 неждано привезли ладунки негрів і бавовн.
 — А на найвищій поверсі, на щогловім щовбі
 замайоріла тінь причинного Рембо.

II

Затісний був бриластий Париж,
хрещатий у рокоті готики.
— Тільки морю причасним бунтом коривсь
і в хижу, смугляву далінь закохався сіроком.

І майнуло, як тінь — : Шарлевіль,
Париж, і Лондон, і Брюссель, і Суматра, і Джава,
і порт виноградний Марсель,
і в кнайпі в кварталі латинським — кирпате й мов
[химородь: — слава.

А як місяць, мов мева, за парусом плив,
як море застигло в чеканні на поклик сирени,
і безшелесно в гавань пливли кораблі,
— згадав божевільно — Верлена.

III

Смугляво шелестить рахманна вечорінь
в розіп'ятих тремтливо тінях.
— Я згадую, розгадую у піжмурковій грі,
тебе й твої ліричні очі сині.

Зім'ята самота, хмільне дозвілля й книги,
розкинуті, немов думки, і статуетка Будди.
Папери незаписані, і на столі — чай стигне
ще не солоджений — це мої будні.

Але, буває, іноді читаю вірші,
дзвінки й неказано принадні, і учу себе.
І ось недавно я читав, минуло — може — тиждень,
читав тривожно у Влизька про п'яний корабель.

І крізь вікно нечаяно сплив янтарний приплив,
мов місячний флюїд — і затопив кімнату вщерть.

і у колисці хвиль приливних колихало виноградне море
розтоплений янтарний місяць.

Ніч запашна, смолисто чорна,
застигла, мов живиця.

Над дзеркалом морської сині нахилилась негритянка

— : чорніша ніч? Ні, ні, мого кохання

всю хижість у зелених хвилях розтоплю! —

черкнула гострим поцілунком місяця обличчя мокре
(розприсла хвиля у перлистий плюск)

і рвійно жменею жбурнула в море білу перлу,

і одійшла хвилястим кроком.

І тільки колихались різьблені круглясто бедра

— у духмяну ніч.

1935

ВІСТРЯ СЕРЦЯ

Антени причасних нервів напнуті, мов віддаль.

І спокій безбарвністю томить. І гусне у брилу.

Я гладжу порожнє, пухнасте повітря,

мов теплу, хвилясто поривисту гриву.

Камінними ромбами дійсність — сувора і сіра.

І кантами гострими переорала самотність нестерпну.

— Увечері книжку читаю, і вечорам вірю,

бо знаю, що день, день є завжди найбільше химерний.

Увечері вірші бринять у доспілі слова, і жорстоко

тривожать, мов рвійні бризки передчасної крові.

— І доторком — дійсність читаю навгад. Одинокий

заслухуюсь в кинене слово.

1935

РІЗЬБЛЮ ВІДДАЛЬ

Читаю пальцями холодний профіль вечора

й різьблю в прозорім мармурі пружистого повітря — віддаль,

що приимерк перспективою її навпрость стальово розорав

і захід обліпив позліткою з брудної міді.

Я знаю, знаю — : цього вечора ти ждатимеш мене на розі
 [вулиці,
 біля блискучих рейок — наче протинка, одірвана й самотна, —
 у недоступній самоті мансарди, що у запаху м'якім
 [розтулиться,
 і в дожданні відхилятимеш прозорі та безбарвні вікна.

1935

ПРОЛОГ

Як плавко сплигають хвилини сполохом!
 І мідні обрії — гонг — дзвонять тінню,
 та пагодою розростається далінь! І вужчає безмежне коло
 пливкої швидкості від хижих та тугих напруг,
 аж бухає шугасто та яскраво — тугою
 у шерехливім попелі — нежданий присмерк синій.

Стоїш один — і шорсткістю камінною
 повзе порожній, полинялий день.
 Мов ртуть, — мороз тужавіє за спиною,
 нічого вже не ждеш.

Стоїш один. Пейзаж — мов з брил.
 Росте у коло мідно опалеве — місяць.
 І ти і місяць — два поблідлі лиця.
 — Напудрений гротеск. І це кінець.

1935

СПОКІЙ БРИЛ

VI

Будівлі в брук вросли. І випнулися бриласто й непорушно.
 Вдихають пах спітнілого повітря у розпливчастій тривозі
 [вікон.
 Нерівно вулиця змагається. Росте — у гомін — криком,

важким, пливким, як ртуть, — і пружиться напружено.

Антени сторожко хвилюють. І холодний час — спливає
[стукотом.

Будівлі в шорсткості причаєно стоять — і рудо стигнуть.
— Стоїш, і подивляєш — стиль і майстра. А на спокій бруку
в утомі безруху спадає зохла й мертва, мов зів'ялий лист,
[— хвилина.

1935

ІЗ ЗБІРКИ

ЛІРИЧНИЙ ЗОШИТ (1953)

*

Впливає місяць, наче яхт,
в хмарин архіпелаг,
вп'ялившись вітру якорем
в шпилі смерек.

З лелітних місяця вітрил
пливе на Шлях Чумацький — тінь,
мов з чайчиних тремтливих крил
на неозору просинь хвиль.

Росте самотність в людський глиб,
в майстерню творива, у серце...
... Все казка. Правда: сіль і хліб,
і правда, що не вмерем, померши.

1935

В И І З Д

В пам'ять негаснузу

Батьків моїх

У коні, в коні вросли ми,
вплелись в порошу шляхів,
що п'ють духмяність полинну
з заобрійних келихів.

І очі вращені в далеч
незбагнених перехресть
читають в неба емалі
шквал вітрових марсельєз.

І рветься вітер розлогий
у смуги курявих днів.
— За нами: сизі пороги
скриплять десь у далині.

За нами — верби дорожні
роздзвонені в голубінь,
тополь струнчаста побожність
в захмарній, тихій плавбі.

У шелесті сінокосів
цвірчить в дорогу цвіркун,
мед спілий бджоли розносять
назустріч мандрівнику.

І спогад плеще у далі
і ласиться псом до ніг
сновидам рвійних ностальгій
в невпійманій чужині.

На вітровинні — живиця.
І сонця плинний янтар
смуглявить бронзово лиця,
вливає пісню в уста.

Ухмільна пісня безмежжя,
де тоне — море і степ,
і з очманілих мережань
лиш туга вихром росте.

А ніччю — в лопоті тіней
чаклує хижка чужинь —
і пісня рветься і стигне.
Лиш гомін лунко біжить.

Лиш туги зов непокірний —
чвал прочуття бурунів —
стрясає з кривель сузір'я
комети — білі вогні.

І зорі падають в порох,
і дзвонять в іскрах підків,

і пахне в стоптаних зорях
буддяччя шквирних шляхів.

І пахне терпко неначе,
сріблінь згубивши, — полин,
угрузлий в порох призначень
покинutoї землі.

1946

Ч У Ж И Н О Ю

Тьмяна віддаль густішає в хвищі,
і ковчег вже скрипить в міліні.
— Ой, чи дальше, чи ближче, чи ближчає
щоб припасти до твоїх ніг . . .

Щоб читати мозолистим пальцям
материнську журу навісну
і з черленої чаші бувальщин
випивати гірку каламуть.

І дебелим розламаним словом,
наче хлібом причастя прийнять, —
щоб уста розхилились гріховно
і твоє прошептали ім'я.

Мамо! Мамо!

Цілюючи руки 'старечі,
твої руки, найліпші із рук, —
чи долонь ніжних ласки проречені
нам з чол борозен скорбність зотруть?

Чи очей вільгих — добрости вирок
нам простить — одчайдушний одчвал
серед митарств лукавих, нещирих,
в оман райдужних — димний причал?

Нам, незрячим, невтомним ізгоям,
що із костюром прісним пішли
у розпуття розбещених воєн,
залишивши у стріхах шаблі . . .

1946

ПРОМИНАННЯ

Слів недомовлених невловність
в прозорій тиші розплилась.
О, сні немарені і невщовані,
блакитні гості — горних ласк!

В розкритих обр'ях достигла
таємність пологливих слів,
промовчана важкими книгами,
у надри втавна землі.

А як над вечір — сині тіні
у піжмурки шукають дня,
ти чуєш вічності нестримність,
що промайнула навмання.

І ловиш жадано й напружено
у безгомінні проминань
своїх думок даремне круживо,
мов блудні вогники оман.

Стоїш чуткий і заворожений,
в широкім світі — сам, один, —
і кожний порух, шелест кожен
— Твоя неумолима тінь.

1946

*

Не шепоче шипшиною вечір,
не вирощує — квітів зла,
просувається в ризах чернечих,
пада тінню на перелаз,
де зависло мовчання у кленах,
в почорнілих тремких листках,
і де місяця привид зелений
тане воском в блідих руках.

Не шепоче шипшиною вечір
і не зріє квіт папороті.
По звичайних і здійснених речах
сплив місяць — і затремтів.
І згадалися ідилій пастуших
невгомонність і перелив,
коли місяць в сколиханих душах
срібним лебедем переплив.

1946

Л И П Н Е В А М И Т Ь

Мої вікна спливають, мов сині човни,
хижо ринуть у злам водоспадів.
Дзвонять краплями косих дощів — буруни
і мандрують в пракаменя надри.
Десь кружляють зелено верхіття дерев
і насотують хмари на віття, —
— мої вікна наостіж крилато одкрив
буревій — неугвтаній витязь.
З сірих площ, де стирчать стовбури ліхтарів,
з сірих площ і з провулків обмоклих,
де в заломінах стін, на дні чорнім нори,
підривається вітровий поклик,
виростають прозірчасті хаші дощів

і клекочуть горлянками вулиць
 про розгулля крислатих, россохих смерчів,
 в скам'янілості мурів поснулих.
 І регочуть, гогочуть, стукочуть стрибком,
 перельотно, зальотно, у плигах, —
 як ніч Фавста, налита прозрілим гріхом,
 струмом пристрастей в бурях достиглих,
 і висмоктують чорну, розбовтану кров
 в насолоді павучої жовчі,
 насідають важкі на скрипуче перо...
 і мить — рве береги, стоїть довше.

Десь знічев'я повіяло запахом лип...
 Де це липи тут, липи взялися?
 Чи не диво було б це, коли б
 росло з каменя квіття і листя?
 Мить росте і цвіте, стає — довша й п'янка,
 і вщерть липовим пахом налита,
 — і ти чуєш її, як пливе по руках
 твоїх жадібно й тепло розкритих.
 І хотілося б мить заворожить тремку
 і схопити її неповторно,
 щоб гарячим пером обрис ліній черкнуть
 в руху сповнення дій неозорих.
 Мить стоїть. Мить тремтить. Мить — не мить,
 запашне і пливуче повісмо...
 — Майстре, де ти? Озвись! І перо підніми!
 Хутчій, майстре, бо буде запізно!

Дзвонять дрібно до вікон блискіття краплин,
 навстяж вікна одкриті й скрипучі...
 — Майстре, — пізно!

На білім столі
лягла пустка прогулої тучі.
Тільки віє ще липовий запах кадил,
тільки свічі тремтять ще в тривозі,
і на стіл наш, на стіл — зелен лист заблудив,
і квіт липи — припав на порозі...

1946

М Ю Н С Т Е Р

Уп'явся в просинь. Видовжений віс
мережаний хрещато — вертикальний міст,
зв'язавши землю й простір безбережний
розкриллям голуба, що знявся з вежі,
спурхнув, поплив у вишину незнану —
окрилений життям — земний уламок.

Від кам'яних і неподвижних стін
звисає плоско — фіолетна тінь,
і камінь вирізьблений у готичнім ритмі
пливе стрілою в синяві одкритій,
кружляє у кружганках келихами айстрів,
співає налету — струнке наймення майстра.

Який фантаст і вищий мрійник,
прозрівши вищербі й руїни,
воздвиг з псалмів — музичні вежі,
архітектуру перевершень?
Чия висока і співуча мисль,
яких мистців і будівничих,
зросла з сірізни кам'яниць
в струнчасту вічність?
І хто це, хто це воплотився в храм
понад земні блюзнірства істин,
і в дзвонах золотих заграва
божественним невловним змістом?

О, скільки, скільки мускулястих рук
і серць одважних, непокірних —
закуло в камінь — рвійний рух
до вічних свіч сузір'я!

Ульм, 1946

ЄВАНГЕЛІЄ Св. ПРОКОПА
Р. В. 1018

Пам'яті Друга Бориса Ольхівського

Євангелій днедавня древність,
рукою писана митця,
богоугодника ченця,
зашерхла у Соборі Реймськім.

Із літер, вирізьблених на скрижалях,
що тямлять ще імперські дні,
— у Вавилоні чужини
отчизняну читаєш вдалість.

І бачиш слід княгині Анни,
і Орликів, Капністів слід,
— і забуваєш уроки злі
з печаттю гнусного вигнання.

І з неугнутою снагою
мандрівника Сковороди
— читаєш сам свої сліди,
що, наче стигми незаговні.

1946

Д Р У Ж И Н І

У моєму саду пряна осінь стоїть.
Шелестить, доспіває шовково.
— Я складу на тривожні долоні твої
всіх трудів моїх тасний овоч!

Скільки лепських медів і ухмільних отрут,
що хвилюють в свічадах омани,
попливуть у далінь — вітром м'ят, летом рут,
і, мов тінь сиза, плеснуть за нами.

Скільки снів дивини і пшеничних шамшінь,
переливів із солоду винниць,
запливли і влились в незбагненну довжінь,
що нам дано верстати невпинно.

І над все — лепеткий, споловілий полин,
вагота — покотиполе зерен!
Але — кров запашну і настоялу влив
в ситий овоч — голубливий серпень.

У моєму саду — ваготіють плоди,
хоч цвіт трав — зажовтів молочаєм...
Ти — в намет тіней з віт — вітерцем підійди,
я ж — зустріну тебе урожаєм.

1947

ЛІРИЧНІ ЕТЮДИ

I

Я міг би найпростішими словами
сказати, висловити все, що неповторно
мені, мов намул, запливло до серця
і в гущі баговинній шелестких заплавин
від світу скрило білосніжну мушлю.
Проте співає мушля.

Бринить і шумовіє,
і грає кров солона у звапнілім тілі,
нечутно грає в переливах і спадає
у краплях рос на обважнілу землю.
І дзвонять краплі, тонуть в темних тінях,
спадають, мов піщані зерна у клепсидрі,

і тоне час і розсипається у порох.
 — А серце завжди, від віків — незмінне,
 хоч стиснуте в обруч, порепане й розбите.
 Шукає слів, даремно їх шукає
 в приборях бур, у вирі вод, у гулі воєн.
 Вони ж лежать, мов білі спілі перли,
 на дні багnistім мудрої плавкої тиші.

II

Вигребую з-під попелу, тривожно вигортаю
 іржавий жар у посинілих смугах.
 Вітри разносять попід, сіють безугаву
 прищухлий, вистиглий вогонь, і родять
 гримучі бурі — і прозору просинь.
 — І вечори такі, такі ж, як і світанки,
 з-під попелу сірізни — прозолоттю світять,
 що проросте, мов промінь, в блискавицях блисне,
 і наче шелест брижі — в яслах плеса — щезне.
 Линяють споловілі вечори, на шлях виходять
 і крайдорожні верби лічать ідучи — й німіють.
 Ідуть повз нас, повз мене і повз тебе,
 і ти не чуєш навіть їх ходи. Не бачиш
 далеких маятних світил. Не знаєш,
 що ти стоїш, а світ довкола тебе
 пливе, кружляє, щоб тебе зловити.
 Стоїш, вростаєш в землю — сіру грудку,
 в мандрівний перстень сонця кинуту, мов крапку.
 — Світанки, наче криги. Сині відпливають.
 І ти стоїш, не вийшовши за берег, поза межі
 землі, що кругла і не має краю.
 Стоїш, — аж заяріє
 в очах твоїх, мов подив, —
 зелений відблиск сонця,
 що стало понад нами.

Т Л І Н Ь

Вузли вивертисті — крутий хабс.
Нема початку і нема кінця.
Вирує рій вирлатих ос
над ладаном жерця.

Кружляє соняшний, злотистий жезл
на реях бурі навмання, —
— світ закрутивсь, рвонувся, щез
і куряву підняв.

Комаший, дрібен завертів танець,
і сплив, мов крапля, в океан —
— Хліб наш насущний даждь нам днесь, —
і ваготу — подай житам!

І ваготу зготуй, подай житам! —
Нема початку і нема кінця.
І лиш гогочуть копита
в ім'я Отця.

Людина. Камінь. Золотий пісок.
Веселка — семибарвна тлінь.
— Красо, несповнена красо
пропащої землі!

1947

*

Нікому не треба слів цих,
що скакують з серця у пустку.
— Затисну, задавлю я в уст кут
всіх мислей найліпших еліпси!

Навіщо з розсипаних кружив
здвигати стрілчасті будови,

як криком розпуки не зрушить
у камінь заклятого слова?

Навіщо ж паломнику в безвість,
ловцю тих хвилин, що нема їх,
у слові важкому розжеврить
прищужле багаття розмаїв?

Проте не pomoже ніщо тут,
коли ваготіє врожаєм
душа, що кудись поспішає
в дорогу безповоротну.

1948

*

Сині переливи, перламутру відблиск,
в мерехтливій зливі — яблуні квіт білий.

Багровіє луком сонце у блакиті,
злотить завірюху в яблуневім квітті.

Голубині хвилі і зелений вітер, —
тоне в небосхилі — яблуневе квіття.

Пелюстки кружляють і летять у безвість,
даленіють в зграях, наче білі мєви.

За далеким морем, де гудуть прибої, —
вітер неозорий, вітер — із тобою...

— Яблуневий квіте, пташко веселкова,
вже минувся квітень, — літо жде на овоч!

Літо жде на овоч, на медвяне жниво,
щоб згадати знову яблуневий привид, —

запашну тремтливу, перевійну повінь,
як плелися хвилі в яблуневу повість.

1948

С И Н А М

I

Не бачивши ні дому, ні отчизни,
в бараках затхлих ти побачив світ,
з безлистих і пошерхлих верховіть
ковтаючи світанки через вікна сизі.

Спиваючи вночі холодні сни сузір'я,
вдихаючи жагу пожовклої стерні,
в свою зловісну прощу — ти повірив,
в посланництво скитання в чужині.

Жене тебе таке ж, як нас, прокляття,
щоб перейти весь світ — і ще колись
засмаглим лицарем марінь крилатих
вернутися до рідних попелищ.

II

Перегулявш радісне дитинство
на дерев'янім конику, що скаче навмання,
і, не відчувши долину незглибної трутизни,
ти зріднеш на прю чужим, безликим дням.

І не прозрівши навіть тіней існування,
з ластатим усміхом і співом на устах,
перейдеш вблід у захваті безтямнім
нестримний струмінь хвацького життя.

Лиш іноді в крутих чужих провулках,
де соняшник до сонця не цвіте,
— малятам взустріч — поглядом проснулим
пошлеш привіт отчизняних пустель.

Простягнеш у раменах — свій привіт отчизни,
не баченої, та — ясної в прочуттях, —
де кожному навстрічному, як ближній,
ти б рученята приязно простяг.

1946-1949

*

Отчизни втраченої срібнолист полин
шумить в мої безсонні ночі, —
і на стежках кальних чужин
лежить зім'ят і розтолочен.

Хтось заворожив вороття шляхи.
Мертвіє, мов провалля, відстань.
— Холоне день — безумний і плоский
на заповітнім скраї світа.

А ти десь там, на глобусовім дні, —
— морями чавлена, обвіяна вітрами!..
Роздерта ніч і тьмяно скніє нів,
а ти — зорею линеш понад нами.

1950

*

Ані вістки від вас ми не маєм.
Наші дні не такі, як колись.
— Чи ви дома, чи десь за Алтаєм?
Мій синок за вас нині моливсь...

Чую рук твоїх, батеньку, дотик,
наче легіт висот, — на чолі...
і не смію поглянуть навпроти
і устами торкнуться мозолі...

І мов бачу вологости відсвіт
у очах, моя мамо, твоїх...
— а твій син десь в широкому світі,
так далеко від тебе відбіг...

І думки чорно кружляє, як ворон...
 Ти даремно її не зови!..
 — А два внуки в священній покорі
 тихо шепчуть за вас молитви.

1950

*

Назустріч миготять швидкі шляхи
 і душу протинають, наче леза, —
 — та на розстаї — не скриплять колеса,
 не плещуть в тиші сонній — батоги.

Мов яблуко, день котиться униз.
 Вернись, від себе не втечеш! Стривай же!..
 Дарма удари серця щонайважчі
 метуть алеями осінній лист... .

Але ще тріпотять на вітрі — сни,
 такі прозорі, наче акварелі, —
 — то ж виглянь із замшених квадрів келії
 і келихом, на відхід, задзвони!

1951

*

Прозорий день спалахкотів
 і попеліє ніч над нами.
 На лук калинових мостів
 спливає трепітна нестяма.

І всі ці прості речі, що
 здавались нам такі звичайні,
 ростуть з оговтаних ніщот
 в химерні й хмурі тайни.

Усе те саме. Тільки тінь,
що серце нам притьмом накрила,
на присмерковій папороті
лягла, мов непорушна брила.

І ще колись — у ромбах різьб
читатимуть навгад епоху, —
й не знатимуть, що час цей вріс
у брилу з поруділим мохом.

1951

ВІРШ, ПИСАНИЙ НА ДРАБИНІ

Ось вискакують вежі, мов вистріли.
Обтовкаються брижі до скал.
Колихаючись плавно, на вітрі лиш,
білі зорі — приплив сполоскав.

І лебедів нема. Не ячать вони.
Лиш висріблює парості — ніч.
— І ця мить зацемить і мовчатиме,
заки місяць розквітне повніш.

Кам'яніють окатими прірвами,
переплутані в шелесті хмар,
жовті вікна розкриті, розірвані,
у танку вперекидь і сторчма.

Ген, там душі перлово переламані
у піску, наче мушлі, лежать горілиць.
— Шипітні водограї, й ті закуті в камені!..
Неприборкані лиш солов'ї, що нема тут, і **мисль**.

1951

МАНДРІВКА В НІЧ

Вже мутніє опаль вечорів.
Половіє розкотисто відстань.
На порозі камінному міста
загоряються ліхтарі.

Ти ідеш і стискаєш в руках
всіх чуттів твоїх ревну гармошку.
Я з тобою іду — і не можу
одгадати свого двійняка.

Мовчимо. І п'ємо кожен блиск,
тінь речей, що щезають у пітьмі.
— Чорний кіт зустрічатиме відьми
там, де місяць за муром повис.

І назустріч — на миршавих мітлах
зашумлять сторожкі кажани.
— Закружляють невиснені сні
у очах, що від місяця зблідли.

Ми повернемось потім чуткі,
ніч зелена зів'яне за нами,
а лиш — серце, окутане снами,
скам'яніє в тремтінні руки.

1952

Т И І Я

І

Який же інший, вільгий став
приплив очей твоїх, єдина!
І брижі зморщок на устах
щасливим сміхом не змести нам!

А на долонях — твердь трудів,
печаті темрявих прибоїв! —
— але ж така ти, як тоді,
коли зустрілись ми з тобою . . .

II

Рання молодість далеко вже за мною.
Нерозгадано розвіявсь вік її, —
лиш на обрії — рожаною луною
дотлівають проминулого реліквії.

І даремно у годину надвечірню,
гнаний тугою розшарпано великою,
я блукаю понад пройденою прірвою,
сам себе шукаю і викликаю.

1952

ПІЗНЄ ЛІТО

I

Так мало висловлено досі,
хоч ти чимало й невпопад
слів розкидав, — аж врешті — осінь
і зжовклих мислей листопад.

Але із щербів недомовлень,
з тремтіння, що не знало слів, —
стукає в серці щось невловне,
що ти б у пісню перелив.

II

Які ж дари найвищі і пресвітлі
— два хлопці, два сини!
Це, щоб на крайнебі моєї осені
дороговкази прадідні завітти.

але я чую нервом кожним
 всю невблаганність хвилювань,
 що хтось у душу заворожив,
 розвіявши на мить слова.

І я мовчу. І чую насить.
 Таку, що родить — гураган.
 І ось гогочуть брили й маси
 в моїх заклятих берегах.

Я хочу крикнути в безкрає
 роздалля синіх безбереж —
 — але душа моя вмовкає
 і я із нею мовкну теж.

1953

*

Щось голубине і тремтливе
 колотить серця теплий спокій.
 Кружляє синій, синій привид
 попід склепіння днів високих.

Аж сизим шепотом моління,
 перекотиполем ізгнаним,
 зашелестить, мов день осінній,
 якесь чуття — тобі незнане.

Так схочеться тобі — усе те
 облегшить словом найпростішим,
 — але дарма, дарма, поете,
 не висловити цього віршем!

І у земній не мовить мові,
 чого ніхто тут не назвав ще,
 — воно ж у тонах веселкових
 у серці скрилося назавше.

1953

І Н Ш А В Е С Н А

В далекий зрин зазоряних озер,
що розлились, мов лагода, над обрій, —
мандрують сни.

І весен світлий квіт їх береже
від пристрігу, злощастя і хвороби,
від листопадів осени.

Мандрівна прозелень зашелестить,
прокинеться десь пташка. Й келих
плесне вином.

— Не знаю я, не знатимеш і ти,
що в синяві — розтанула веселість
й курличе далеч за вікном.

І може нам не треба буде слів,
не треба — мислей, що наводять безум, —
— лиш ти — і тїнь
твоя, — усе, що повелів
Господень перст, — щоб душу безбережну
розп'ясти на хресті...

Ген, вітер голубіє. Очі понялись
вологим смутком — і востанне
перелетить
це все, що й не було його ніколи. Й лиш
восхвалить день — співучими устами
— прозорий красвид.

1953

ІЗ ЗБІРКИ

П О Е З І Ї (1954)

*

У безсонливі ночі причинні
сповідатимусь з пристрастей казки,
що померкла з очима блакитними
і з усмішкою юности згасла.

Та ім'я її, в тайні, зім'ятій,
наче вірш, цей найперший із перших,
збережу, як незайману святість,
як самотню довершеність.

У словах цих пізнаєш всю зрілість,
що тривожно застигла в мовчанні,
твою тугу роздаллям окрилить
і розп'яту розвіє світами.

Ти відчуєш всю вищість дospelу,
заворожену в ніжних границях,
що відділюють слово від тіла
і наказують тиші — молитися.

Із висот глядить спокій ікони,
розмальований золотом місяця,
що до вікон на вітрові дзвонить,
щоб до серця твого додзвониться.

Одкрій серце і слухай в чеканні,
одкрій серце від краю до краю,
і відчуєш на мить, як ширяють
твоїх обривів тіні незнані.

1939

*

Понад вежі у зграях сріблених
торохливі потвори нависли.

Прикидаючись в хор голубів,
вже визорюють в далечі пристань,
щоб в диму понад гул боротьби
рівним летом — крилато відплисти.

Вилітають вогні понад містом
і вже курява — кров'ю знялась.
Сторостерзана дзвонить земля
під блискучим шрапнелів намистом.

Дим двигтить над розчавленим містом.
І сивинь нерозгаданих істин
у раменах камінних хреста
із щербатих руїн передмістя
необорно на прою вироста.

1945

*

В хуртечах і хвищі буремній,
як спротив — нещадному злу,
— вгрузає в розтерзану землю
смирений, пощерблений плуг.

І скитське зерно філософій,
заховане в надрах ріллі,
росте в скам'янілості спокій
у заграві хижих політь.

Скверних кумирів невгавність,
причали розгнузданих орд,

— потонуть, мов жбурнутий камінь,
в латаття застоєних вод.

І в брижі — безлика видимість
лиснитиме сном веретен
про мріянь повісма невинні,
що ми, не збагнувши, прядем.

1946

*

Ось ваготіє зерно в лоні скиб,
засіяне в неструдженій любові,
злеліяне в руках — сумирних і убогих.
Щоб дати плід, щоб дати хліб,
у глив'яний вростає глиб
під світом — неба голубого.
І вмить — нестримно пророста і височіє струнко
зелена парость — владний вияв, —
рокований і богоданий подарунок,
майбутній колос, —
— незрушного ладу — передчуття пожнив'я.
І сизий колос спіє. Наливається уцерьть
похміллям медовим і запашним дощем.
На вітрі клониться — жагою ваготи
і зерен чотками — молитву шелестить.

Молись, ратаю! Із колоссям — яросно молись!
Краплин дощу і сонця злив — проси, проси ти! —
— від граду, пошестей, вогню і воєн злих,
від голоду, від голоду неситого!

Моліться усі, хто жив і мислить. І благословіте:
— хай зріють зерна — в золоті хліба, праматерні плоди,
щоб з надр землі порепаної, злом розбитої,
проріс барвінок молодий.

Щоб виросла земля, мов круглий хліб із зерен,
та стала хлібом, — хлібом для живих,
і на ясному повороті соняшного серпня
співала про врожаїв колосистий здвиг!

1946

*

Простує тінь Євангелиста
в огненній атому грозі . . .
— І як нам, Боже, як молитися,
у кого прощення просить,
коли нависне згуба чорна
— і порятунку — нізвідкіль? . . .
Лиш хижо крякатиме ворон
в чаду руїн і кістяків.
Розчавлені осядуть мури,
шакал завіє уночі
під місяцем рудим і хмурим,
пропащим світом бродячи.
Розсиплеться папір у порох
і гримнуть мертво всі слова . . .
— лиш реготатиме у морок
чиясь кривава голова.
Гудітимуть зубасті вирви
у флейтах — висохлих кісток,
аж — вихор, вигарчавшись, вирве
із надр землі — душі шматок.

1952

*

Коли дивлюсь понад дахи
й визорюю в туманах — далеч,
мені ввижаються шляхи,
що там, — далеко десь, остались.

Який же образ інший тут
і світ без рубежів, великий! . .
— Я ж бачу лиш — маленький кут,
у серці врізьблений навки.

1952

*

На прозелень душі лягло смеркання
і навпрость одгули вітри. Замовкли
весінніх зривів ярі табуни.
— Ти придави чоло до каменя,
щоб мислі ще не зжовкли
купались в росах осени.

І в синьотьмавім мерехтінні келії
крізь срібляне тремтіння павутиння
— ти зустрічай всю мудрість тишини
й шукай небес — на блідосивій стелі,
дарма, що серце тепло стигне
в порожній стужі чужини.

1953

*

Нерозгадне, мов рана щемітна болить.
Ти не знаєш, куди із ним дітись.
Упадаєш хрестом під вагою молитв,
що сузір'ям опівночі світять.

Перелюднені ночі — самотні пливуть
шляхом місячним в твань каламуті
і снує сіть свою над тобою павук,
щоб у ній твою душу замкнути.

Ти не дайся спіймати в тенета ночей,
затисни кулаки — аж до болю!
Хай отрути прибій — в чорторій протече,
а ти — сам залишися з собою.

1953

*

Віддалюється все реальне. Й овид
згасає, розпливається, мов дим.
А серце б'ється ще, мов знову,
удруге прагне бути молодим.

Але дарма. Життя кружляє колом
усе нових, невпинних перемін.
— Мов метеори, — понад видноколом
тривожні душі тонуть в синь пустинь.

І стишені відходять, збувшись
всіх оболон і злих передчуттів.
— Кругом все, як було. І, як бувало, тужить
за тим, чого нема ніколи у житті.

1953

*

Ця ніч пройшла, як учта злих примар,
перекотилася, мов брила, у провалля.
Лиш — сіті павуки в кутках позаснували
і метушиться в них чиясь душа німа.

Години зойкнули і бевкнули на брук,
відм'явкали коти і відспівали півні,
— і присмерк десь прикляк в півній, — здмухнувши стіни,
причасний на дні — у келихах отрут.

Світанок, — кіт рудий з піднесеним хвостом,
до ніг приляг і м'яко розпростерся,
як прочуття солодких, теплих втом,
як світла тиша — перед громом серця.

1953

*

Життя пливе повз нас, і нас лиш заторкає,
мов віялом, крилом своєї течії.
І ми, — кришинки хвилювань безкраїх,
покорені — великості Твоїй.

Малий свій світ стискаємо в долонях —
(холоне в них — самотність наших серць),
тоді, окрилені, в незнаному полоні,
ми чуємо Твій всемогучий перст.

Знов іноді — заблукані якісь, бездомні,
шукаємо крізь протемінь — Твій слід,
— і носимо у сутінках очей — Твою ікону,
Твій відсвіт — побування на землі.

Але, бува, в прозорі проблиски прозріння,
вся наша ницість — невідлучна тінь,
до Тебе лине — у затишшя сині,
у інший світ — Твоєї самоти.

1953

*

Заквітли зорі, та й на морозі.
На Віфлеєм ген — проклався шлях.
Світ втих — порожній і заворожен,
ждучи на прихід свого короля.

Десь в яслах стайні, та й на пустиннім,
каміннім кряжі, поміж ярів,
— Марія-Мати — голубить сина
під синім небом в сяйві зорі.

Марія смирна, та ще й убога
стоїть у світлі, сама — зоря...
— віщує серце їй перемогу,
і пісня Богу — світом ширя.

Із серця шепіт гарячий лине,
сплива бальзамом з Марії уст —
— і усміхається ось — на сні
Її маленький син — Ісус...

1953

*

Та й затираються в пам'яті
риси облич найдорожчих!..
...Замела, замела тебе заметіль
сніговою порошею...

І крізь криги у білій метелиці,
проміж паморозь вихру скрипучу,
— шлях до тебе уповорот стелиться
над летючою кручею...

1954

*

В колонаду холодних будівль
ми вмуровуєм серце невтишне,
— і нам мариться зелень садів
і цвітіння оп'ядливе вишні.

І ввижається нам — перелаз,
 як минаємо сходи камінні
 під аркадами, де підвелась
 блудна сірява — баштами синіми.

І нам наче здається на мить,
 що над брамами кутими міста
 черлень заходу — пристрасна мідь, —
 пролітає разками намиста.

І якась незбагненність, мов тінь,
 що видовжує форми реальні,
 — багровіє в заломінах стін
 і вогнями окрилює камінь.

1954

*

Хвилясто височіє день, мов соняшник над парканами.
 Пошило ринуть, тінями протикані, провулки.
 Ідеш повз мур, що зеленіє сніттю, у замшілий
 полудня спізнілого твого задвірок. Дикий виноград
 звисає над порталом сірої будівлі,
 що поміщає у своїм нутрі конкретну, точну цифру
 людських істот. Пройшла крізь його кліті
 рухома, незліченна многість, — і ніхто не повернувся.
 Це все — статистика, але є образ ще один —
 якоїсь іншої, нечуваної дійсности.
 Він виринає у синіючих просвіттях вікон
 і тремтить у шарудінні пороху,
 що осипається світляно по кутках будівлі,
 і сіє відсвітом таким, немов срібло лаврове
 чорніючого в підземеллі — саркофага.

— Будівля має всі реальні виміри.
 Висока, довга і широка. Проте з-під листя

винограду — визирає ще один, —
як у картині Бекліна.
Умерлих Острів — це, повторений інакше.
Холодна, біла скам'янілість.
На вежі дрібонить невпинно — час,
ретельно замкнутий у коло циферблята.
День хилиться зажурено, мов соняшник.
Видовжуються тіні і провулки меркнуть.
У ромби — повертаються квадрати.
Ідеш приспінено, але цей день
вже — за тобою.

1954

ІЗ ЗБІРКИ
РОЗМОВА З БАТЬКОМ (1957)

ІЗ КЛАПТІВ НОТАТНИКА

Женуть нас зацькованих
сковзькими підковами
і блиском штиків.
Спина з вітром гнеться нам
недотоптана й метана
у гранчасті боки.
В пороші заплетена
лягає під ноги нам
примеркла мережа шляхів.

Крижкі ноги в шлях грузнуть нам
і холод пронизує наскрізь.
Душа наша — гаряча, розтужена,
хоч серця обмерзають вже наші.

Опадають нам руки
у корі мозолів . . .
Лиш — один серця стукіт —
і розповзуться рухи,
припадуть до землі,
наші очі розпухлі
розпливуться в імлі.
І замкнеться весь світ під повіками,
посинілими в тузі прозрінь, —
— а блідий конвоїр недорікуватий
вдарить дзвоном лопати об ринь.

1944

*

Замело всі шляхи заметіллю,
в сніговій кружляє весь світ.
Обсотавшись мережею білою
сивий обрій в очах мерехтить.

Світ кружляє платочками снігу
і з-під ніг утікає земля
в білі сутінки зоряних ігор,
де Чумацький проблискує Шлях.

Хтось мандрує снігами босоніж,
задивившись в заобрійну вись,
де у паморозь відблиском дзвонить
кутий золотом — зоряний Віз.

Погасають на обрії зорі,
зблідле небо упало на сніг,
— а в снігу — гнані вітром недобрим
замерзають сліди босих ніг...

1945

Ц Е Г Л И

Носять цегли — червоні, гарячі, мов свіжий ще хліб.
Угинаються плечі під тиском жиластих носилок з лози.
Навантажені рівно скриплять прямокутні вози,
залишають за скрипом коліс — рудо сипаний слід.

Пнеться в синяву дим з нерухомих струнких димарів
ворушкої цегельні за містом, — що мертво лежить,
переплутавши сіті шляхів і будівель звуглілі кряжі,
у пороші прищухле — наслухує кроку майстрів.

І риплять десь підойми, як зводять на ретязях міст,
щоб знайти один шлях, один вихід із нетр, —
— а Дунай пливе так, як і плив був колись,
заки мурів навал — розрив бомб обернув шкереберть.

Носять цегли — з обличчям утомленим, стертим, як гріш.
І з-під попелу сірих очей тужно жевріє — сумнів.

Запит — круто гадюкою в'ється в блідому безум'ї:
— буде цегла від каменя твердша, від віри — тривкіш?

Ульм, 1946

МУЗИЧНЕ ДЕРЕВО

Співають пальці, наче струни,
співає дерево в руках,
і виливається, мов струмінь,
і вилітає, наче птах.

В долонях пеститься розливом
хистким, мов полум'я вогнів,
і у перлових переливах
впадає в перебіійний гнів.

І знов шамшить і шумовіс,
крильми метелика тремтить,
на вітрі — житом половіс,
в барвисті тоне шелести.

І в'ється знову, і гогоче
закляттями чарівника
— і мовкне шепотом пророчим
таємне дерево в руках.

1946

ПЕРШИЙ ВАЛ

Шматок життя гарячого я вирвав
у себе — і тобі поніс у дань.
І чую, як щемить у грудях прірва
невідшумілих пожадань,
і серце тоне хвилюванням щедрим,
у ярі літа мерехтить,

коли проходиш круглобедра
 повз мене — ти.
 Хлюпочуть, пливучи, тугі припливи
 і стугонять скісні вітри . . .
 — Хто ж ти? — Весни чужої привид,
 що прагне серце покорить?
 А може ти — не ти, а весен
 утрачених моїх луна?
 А може тільки — плюскіт весел
 біля пливучого човна? . . .
 Услід, ген, за тобою мчаться
 тремтіння снів, мов ластів'яча тінь,
 і голубіс рос причастя
 на папороті . . .
 Тебе ж — нема. Лиш віс терпко простір
 і відплива кудись.
 І біль колючий, рвуче гострий,
 січе твої сліди . . .
 — А ти — закам'яніла болем —
 востаєш у чорнозем вглиб,
 і українським Диким Полем,
 що — золотий колише хліб,
 голодна йдеш і мов причинна
 в окам'янілості своїй,
 — і крізь пожари, змарги й війни
 несеш свій прапор і свій біль.

1952

Ш Л Я Х И

Поплелися шляхи в пряну безвість
 і блудили під колами обріїв.
 На папері, від пальців зрожевілім,
 у вечірній згасають цинобрі.

Не з думками, а так — несподівано,
 наче вранішні радості півнячі,

піднімаються в синь переливів
і відходять кудись — поодинці.

Це не пам'ять. Це віддаль — щемітніє.
Перевалами котяться відблиски.
— Ми такі ж, як колись, осамітнені
і закохані в присмерків сріблість.

1954

О С І Н Н Я Е Р О Т И К А (2)

Твоїх долонь — ласкава лагода, — і голуби
злітають біло понад вежі днів . . .

І як тебе, невтишну, не любить,
не марити у передсвітнім сні? . . .

І відсвітом незглибности ясніючих очей,
коли весь світ у сіряві блукань, —
як — не ярити, не згорять кущем
осінніх пристрастей — мандрівника? . . .

Горіючих, жагучих віхол — вечір не зміня
на зір затишшя — весен поминки.

І ловлячи припливи гомінкі,
отак милуючись, — любити навмання.

1954

П І С Н Я П Р О Н Е З Р И М И Й С В І Т

Овоч ночі — місяць.
Вітер дзвін колише.
Світиться живиця
у сосновій тиші.

Папороті прорость
хащі мохом стелить.
В зоряних узорах
барвінковий шелест.

На джерелах світлих
плюскіт сизих тіней,
біле дно розквітло
місячним тремтінням.

Смарагдовий просвіт.
Стрепенулось листя.
Мавки русі коси
лісом поплелися.

В зворах звірі ходять.
Тихше, люди, тихше...
Шкуратяний одяг
шелестить у тиші.

Ягоди калини —
— зір горючі свічі.
Ручаями плине
срібнолиця вічність.

1954

В А Н Г О Г

Над кряжі улоговини жовті,
де хвилюють вівси й вітряки,
— пільгримом безумства прийшов ти
і розбіглися навхрест шляхи...

Не затони, не сині причали
і не спогад хлоп'ячих марінь,

— бурим шквалом — усмішку розчавив
ржавий вечір, що з ранку прозрів.

Чорна ніч — і пожар вижер обрій.
Свище вихор над Шарлеруа,
вуглекопам голодним, недобрим,
тепле серце з грудей вирина . . .

Заруділи в очах жовті плями
і палітра пекла, наче жовч —
— і кружляли дерева в нестямі,
як за смутком людини ти йшов.

Кострубатіла вічність у фарбах.
Проламалась — мовчання печать,
і вистрілював полум'ям жар барв,
попеліючи в трясцях нещасть.

І під небом важким і кантастим,
де крутіж . . . кипарис в самоті . . .
— наче б кладку хотів ти прокласти,
щоб сузір'я по ній пронести.

Під цим небом жарким, невблаганним,
де розмірено кожного крок,
мандруватиме в бурях віками
майстер пристрастей — Вінцент Ван Гог.

1954

Е П І Т А Ф І Я Ж И Т Т Ю

До болю білий — блимає вогонь, —
— в ретортах днів — кипучий інтервал.
Зложи у мушлю трепітних долонь
невижитий свій жаль.

Хай пристрасть пророста, мов вітру свист,
хай — обеліском став — Господень перст,
— щоб тільки — ти один, немов самотній лист,
котився шкереберть.

Не осінь це. Знов бовваніс даль
і в каламуті тане жовтий віск.
Усе, що ти зберіг, — покорено віддай
і в образ свій журливий подивись.

Це не живична капає смола
з соснових веж — на сині сплети рук,
це лиш — порожнява, ніщо. Це лиш слова
тобі, не зваживши, дарую.

1954

ПОСТАМЕНТ

Бронза блиснула зчорна.
На брук
лягла тінь, мов роздертий трикутник.
Голуб вилетів з рук
димом — у синь каламутну.
— Зрівнює лінії — сніть.
Вершник на воронім
буйногривий проскакує простір.
Дзвонить клепана мідь,
світиться меч нагострений.
— Вершник на воронім.
Зрівнює лінії — сніть.
Блиск і чвал.
І дзвін.
Загорілася мідь на лету бойовім
— і упала мить
на п'єдестал,
і устав
він.

1955

ДИТИНСТВО

Є образ один, що хвилює нас і
до якого вертаємось із порожнечі
терпких і пом'ятих досвідчень.
Це — образ з дитинства.
Він мерехтить світляними узорами барв,
він — як вітраж.

І часто нам стає вікном — між дійсністю
і тим, що нас тривожить.
Він має білу і тремтливу ніжність матері
і, заколисливу неначе, добрість батька,
їхніх рук — ласкавість голубину.

Я пам'ятаю добре це тепло очей,
глибокий, довгий погляд, у якому
— мені здавалося — очищувався мовчки
мій кожен промах, моєї молодости
кожен нерозважний крок.

І я читав у цих очах, як передчасно
у них таїлась тінь якась, мов прочуття
далеких, невідомих ще самотностей,
якогось невимовного розстання.

І я читав, але не розумів тоді.

— Це образ бачений інакше: без рисунку і без барв,
прозорий, мов вологість літошнього ранку
у світлих океанах рос.

Коли розшарпують нас кліщі розпачу й коли
глушитиме наш біль — лиш млява маска смутку,
— шукаймо в пам'яті,
і віднайшовши —
глядімо в образ цей,
як в нас самих.

І Л Ю З І Ї

І

Коли проходить мимо тебе осінь,
 що мов вдова по літі,
 — з блискучим шелестом ще молодої жалібниці,
 і несе з собою запах переспілих яблук
 у кошику з багатим урожаєм, —
 оглянься зважливо за нею,
 і налюбуйся її червонозолотим палахкотінням,
 останнім полум'ям, ще заки — у диму потахне,
 мов теплий попіл, що холоне
 у бронзовій і зимній чаші урни.

Тоді подумай, чи і ти —
 заскніла маска воскова тієї суті, що минає
 в твоїм одноразовім образі,
 в твоїй вже погасаючій подобі, —
 — тоді подумай, чи і ти —
 несеш з собою — виплеканий овоч
 твого тривожного, єдиного твого призначення,
 що — наче тон один в гармонії усіх призначень,
 і наче музика провадить
 твою мандрівку —
 по цьому світу.

ІІ

Глядиш без слова в просвіт вицвілих вікна,
 замкнувши в тім квадраті — свою душу.
 Застигле гнідо надвечір'я — в бронзу переходить,
 і всі уламки образу — змінюються в твоїй
 свідомості. В мозаїку полив'яно пригаслу
 перекидаються: лагідна синь, і червінь пристрасна,
 і тепла охра, і далека,
 така далека зелень.
 І тут вони, ці кольори мінливі,

згасають, тонуть, наче в океані, —
 де йдуть валами з невгомним шумом
 припливи і відпливи,
 де нечутно у підвалах веж з кристально
 кам'яніють мушлі,
 а на дні — сіріє й гіркне сіль,
 доспіла в надрах переміни
 життя одного — в друге.
 Це — сіль землі, — тієї кладки,
 що по ній — ступають душі,
 задивлені в Чумацький Шлях,
 заслухані у шелест зір
 і в сині флейти ораторії безмежжя.

III

Опівдні юга. Опівночі сон.
 І зерно гірчичне — суть.
 Відтяв, замкнув навик горизонт
 потойбічну ясу.
 Кораль і кришталь — тінь душі.
 Молюскова млосьть — кволий крок.
 — Ми приходим у світ, і відходим — чужі,
 лиш стопи врізьбились в пісок.
 Амеба розпливчаста і хризалід
 і щелепи з іклами — тлінь,
 а простір ширяє довкола землі
 над чергами поколінь.
 А простір лопоче, гогоче, ячить,
 і крилами синіми б'є, летючи,
 і небо підноситься вище й хутчій
 у матову далечінь.

І ось ти ідеш у пишноті своїй,
 людино,
 і наче бурштин —
 імлисто виблискує зціплий ще віск —

хистка поволока твоєї істоти,
 в дочасності — ти.
 Людино, облиш на хвилину свій спротив,
 пристань і повір. Зрозумій
 і затам,
 що ти — в цьому світі — лиш гість,
 та без вороття.
 Без вороття — ти лиш гість.

1955

*

Вже парк осінніє. Ось листя тихий шелест
 на закрутах алей — і мармур урн зашерх.
 Вугліє далечінь, — і шлях далекий стелить
 закам'яніле літо в присмерках печер.

Крізь полум'я грабів і кленів, крізь зчорнілу нерость,
 у трепоті і висрібляві вільх —
 пожовклий місяць, кинутий — мов жереб,
 на крайнебі в порожняві завис.

І хочеться, ось так плечем — до вітру притулившись,
 нечутно йти аж там, де в небозвід вроста
 у місяцем посріблений і наче доторкальний типі
 — моєї осени іконостас.

1955

*

Я син твій, батьку, що пішов світами,
 чимало втративши, — прозріння лиш знайшов.
 В моїх саквах сліди краплин останніх
 з джерел твоїх, — і намулом тяжіє жовч.

І хочеться нести в осяяних очах
веселку радості мандрівних щасть,

як оболочок пливти у безтілеснім сні
до берегів отих, що їх — нема зовсім.

1956

VI

Елегійний вечір квітне — й ти, мов синій сон.
Білих рук твоїх лелітна тінь зліта крилом.

Бурий присмерк зорить зорі у твоїх очах, —
у серпанку неозорім — соколиний шлях.

Малинові хмари плинуть над шпильями веж,
ось потонуть за хвилину у ясі безмеж.

У твоїх долонях вірних — мого серця дзвін,
заколисаний тремтінням перламутровим.

1955

*

Кружганками візій — із віддалі
захід рожевіє, — й лінії
брунатного обрію — ліняві
колами гонгів замідніли.

Це тут десь, чи там — поза овидом,
щастя, мов дзвін, заколисливе? . .
— Лиш серцю роздзвонено висловить
те, що словами — не мовити!

1956

О С Т А Н Н Я Г Р А Н И Ц Я

Ваші обличчя неначе в тумані пливуть,
я прошептати не смію імен найдорожчих.
Плеще мені океанів нага каламуть,
в тінь рубежів безбережжя хитається крок ще.

Брилою простір упав. Розударив до дна
кола й спіралі світів, що плили поодинці.
Білим серпанком лягла — вічності тишина,
мабуть остання між нами — границя.

1956

О К Е А Н И

Не ті, що зустрічають ранки у провулках,
у закутках напіврозвалених
і опустілих поверхів, —
не ті, що самогоном
убивають тугу і самотність, —
і не ті, які по ночах
виблискують очима, що не бачать,
бо їх зір — причинний, звернений у пляму
нерухому кола, що сталося
квадратом.
Не ті — є винні.

Океани, зелені припливи, що викидають
на берег — і мушлі, і білі скелети риб,
і бурі, губчасті якісь існування
незваної назви,
— океани бурхливі — гримлять
і талують валами, і ділять людей
на окремі світи й існування.
Океани — уявні і дійсні,
звали солоних вод,
що розхитують —

недоречний опір берегів,
і бушують від краю до краю.
Океани — винні.

Люди — мандрують, мов птиці.
Простір перемагають
тягучістю співною гарб,
перегонами пароплавів і паровозів,
пропелерами хижих, крилатих моторів,
гострим свистом ракет.
Ще більше скорочують відстань
поміж берегами двома
пливучої вічності.

Пошило ідучи стежками
вибоїстих своїх мандрівок
і розглядаючись допитливо,
шукають відсвіту її,
хоч тіні вічності —
і кожен на свій спосіб,
щоб невблаганно стрінутись із нею,
але уже — на другім березі,
там, де замшілі, із старости
позеленілі ідоли —
є лиш милевими стовпами,
які шлях пройдений нагадують,
— а у поширених від здивування,
вицвілих зіницях
— покинутий навіки райський сад
червінцевого золота осінніх днів
— стає новим,
недійсним безмежжям,
з реальними лаштунками —
барвистими і живими,
створеними на безформних
полотнах уяви.

1956

МАНДРІВНИЧА ПІСНЯ

Тінь солом'яного літа,
синіх слив — солодка втома.
— Ми обходимо півсвіту,
заки вернемось додому.

Ми обходимо півсвіту,
заки вернемось додому,
шляхи биті, перериті,
нема пристані нікому.

Шляхи биті, перериті,
нема пристані нікому,
— у медвяній тиші літа
шелестітиме лиш — спомин.

У медвяній тиші літа
шелестітиме лиш — спомин,
у куцах — принишклий вітер
і блукає тінь знайома . . .

У куцах принишклий вітер
і блукає тінь знайома,
тінь солом'яного літа,
синіх слив — солодка втома.

1956

ОБРАЗ РЕАЛІСТИЧНИЙ

Знов ця оргія барв. Тьмянний запах
і знов липовий солод облич,
що їх хтось на полотна розхляпав
із палітри рябих небилець.
Це лиш — видумка реалістична,
фальш рисунку і хворих утроб

марна мрійність загарлива, щоб
 ницим белькотом — мелькнула вічність,
 мов порожнява вигаслих серць,
 і у райдужнім жарті космічним
 перекинулася шкеребетъ —
 у цей образ реалістичний.

1956

О Б Р А З П Е Р Е Л А М А Н И Й

Образ переламаний, мов у дзеркалі озера.
 Очі, як віск розлились, — і прозорінь
 глянула схлипом з зеленого дна.
 Ти — одна,
 і надвос розколотий день — у кутку.
 Кольори вицвілі, круглявість біла рамен.
 — Подай же руку невтишному мандрівнику
 у скресаючий день.

1956

П Р А О Б Р А З

Вже яблука. Багато яблук. І рожевістю
 й мегелицею запашною — сад.
 Ми йдем — повз крайнебо над безвістю
 крізь вересень — навгад.

Ще білі кори блиснуть березнем,
 майне в меду — оквіття лип,
 — ми із кори обберем сни,
 аби уздріти — хліб.

1956

*

Місяць, як м'яч, покотився, не дотикаючи
 ліній землі. По дахах —
 розливаються білі озера.
 Ніч причаїлась під вікнами, **тихо стоїть**.
 У тиші звуглілій тоне
 подзвінням мідяним
 — твій шепіт.

Холодом віє від вікон. Нема
 густолистого шуму дерев у алеях.
 Нема — і алей.
 Зорі розсипались — вереском джазу
 за вікнами чорних таверн.
 Німо стоять — арлекіни.
 І посмутніли — кльовни.
 На тротуарах тупцює
 босоніж — байдужа осінь.

Твій шепіт — один чогось хоче.
 Чекає на відповідь.

Перелітають без шелесту — мєви.
 Даліє зелено, мов просвіт живиці,
 шумить у сосновому смутку —
 розгойданий океан.

1956

*

На мурах виписані вуглем
 еліпси, кола і спіралі,
 ім'я чесь — дівоче й заокруглене,
 мов обриси грудей засмаглі.

А те, що пережив, — ніколи
не вернеться, і навіть в згадці
цей візерунок, наче молодість,
ніякій формі не піддається.

Гарячим трепетом на віях
щемить в уламках несполучних
безформний спогад, — і розвіявся
в якійсь безбарвності беззвучній.

1956

ЛЮДИНА МОВИТЬ

Будуємо й руйнуємо в Твоєму імені,
всесильний Отче,
а живемо — ім'ям власним.
І хоч цьогочасні
і люди й речі — змінені,
і світ наш, наче свічка, догоряє й гасне,
ми замикаємо очі
на те, чого не хочем бачити,
а що — у нас самих якоюсь часткою невловною.
Це те, що заховалося
за місяця холодного, блідою повнею
у сутінку недоруйнованої башти
і стало — поміж тінню й світлом,
в ім'я Твоє, великий Отче.

Твого обличчя я не бачив.
Не знаю Твоїх шат.
Вогонь жертвний — марно витлів
і куріє лиш чад,
а серце — рве виття собаче
до синього місяця, що висне
у порожнечі.

Ти, напевно, такий, як і ми усі на землі,
але — ліпший.
Твій є день, і Твій є вечір,
і чую, як Ти нахилився над узголів'ям колиски
і дихаш тепло і ніжно ворушиш устами,
— і в цьому диханні — твій віддих, людино.
Найперший — і останній.

1956

С И Н И

Сини мої ростуть, — і дні стоять повніші,
але якась в них туги сиза голубінь,
мов дим з перегорілих пристрастей колишніх,
розіп'ятих на межовім стовпі.

І бачу, як в очах синів розкрилюється подив
до тих речей і обр'їв, що в них і я колись
тінь тасмниць незбагнутих знаходив
і ними тішився й до них моливсь.

Цих почуттів ніколи досі ще не знав я,
цих батьківських припливів повноти,
— що душу переливами ласкавлять
і нас женуть шукати — і знайти
те, що лиш серцю відати напам'ять:
— до вічності мандровані мости.

1956

М І С Т О М О Л О Д О С Т И

Здавалось спершу: місто, наче вовк.
Гарчало, юрмилось, лякало.
Вгризалось шорстке до підошов,
наїжившись заклацане й заскалене.

А потім — тепло вабило коханкою
і крізь духмяність мускусу густу
оголювало лоно, — мляве і заплямкане,
назустріч безпритульному.

Аж врешті стало кіптяве — і замале.
І стиснуте якесь, омертвлене.
І крізь зелену гнилість омели
проглянула знов — далечінь — до мене.

І простору забаглося, і далечі,
— та лиш туман над мохом вулиць стелиться . . .
і розвівається, мов кульбаба перелітаючи,
в порожняву пустельничу.

1956

ПЕРГАМЕН ПАМ'ЯТІ

Пергамен пам'яті пом'ятий, не шелестить,
як шумлять затьмарені сади вечора
і вітер гне, наче лук, дугу далечі
і луки ликують під фіялками сутінку.
Бурий дим — і округла, мов гльоб, порожнеча.
Дим від кострубатих кістяків життя,
що попеліють.
Порожнеча, яка чекає на повноту.

Пергамен пам'яті іржаво
запалює свічі на вівтарі вечора.
Мов мох полярний — синіють приморозки.
Під білими зорями тремтить,
мов павутиння, музика Гріга.
Речі зовсім не пов'язані, що існують
окремо кожне для себе, —
але, наче дозрілі овочі з різних дерев,

— падають важко у тиші саду
на землю, що меркне в чеканні.

Тіні стають, мов дерева,
і дерева стають, мов тіні.
Пергамен пам'яті
зашелестів
піском розбитих дзеркал
у розсіпаній пустині.

1956

С У Є Т А

Зударяються зигзаги мислей з дійсністю,
немов комахи із прозорою поверхнею вікна.
Оце й скляна межа.
Немає тут — розіп'ятої впоперек
мережі павутиння,
немає — чорної стіни.
Є лиш — прозориста напнута діафрагма,
що розділяє те, що є,
від того, що могло би бути.

Ми ходимо, немов годинники,
мов механізми, замкнуті
у шкарубкій шкатулі часу.
Так, скрипучи, — хвиляста вічність повторяється,
як колеса — округлий оборот,
що точки опору шукає,
спіткнувшись на кожнім,
більш чи менш реальнім камені,
який не є — ані кришталем самоцвітним
каменя із надр землі, ані — наріжним
каменем з прислів'я,
ані — філософічним каменем,

а лиш — перекотиполем,
пісковиком звичайним, стужавілим
на бездоріжжях жовтої пустелі.

1956

С К А Р Г А П Р И Р Е Ч Е Н И Х

Небо, що від пожеж і експльозій
втратило свій охоронний колір,
— не дає нам безпеки.
Земля, немов німий скелястий берег
над океаном каламутного безмежжя,
— стає важка,
ще важча, аніж наші стопи.
Люди блукають бездушно у лябіринтах,
поплутаних їхньою уявою,
яка, наче дим, синіє над відгорілим життям.
Квіти і птиці —
сплутані полум'ям барв
навколо обвуглених ребер дерев.
Це той світ, що накритий
вінками ілюзорними щасть,
і обвішаний гірляндами
хвилястих похотей і необачних прагнень.
Риби співають устами мушель,
камінь мовчить замшілою мудрістю
тисячоліть.
Гудуть машкари потворних моторів,
роздирають повітря, мов плахту, —
— а вечорами,
що виснуть у стиглості неполохливій,
старенька бабуся із усміхом таємничим
розказує внукам
про хижого змія та про кожом'яку,
про сплячу царівну,
і про летючий чудний корабель.

— І тане в очах їх дитячих,
 розкритих ширінню
 цей подув блакиті, що поміж землею
 і обрієм гасне, як вечоріє,
 — і діти в чеканні на шлях споглядають
 крізь гаснучі вікна.

1956

ДО ТРАКТАТУ ПРО ПОЕЗІЮ

Буває іноді, листкуючи якусь поживклу книжку,
 натрапиш на слова схвильовані надхнення,
 відчуєш — мову серця,
 — і тоді стає тобі смішним і непотрібним
 пригладжений шабльоном цеховим
 вірш катеринковий.
 І рими точені і гармонійні строфи
 стають, немов якась застигла формула,
 втолочена у стеариновий м'якуш,
 і вірш стає, немов — посмертна маска.

І як тобі, людино, повірити у те,
 що вежі, побудовані із музики і шалу,
 — це вежі дійсні,
 що краєвиди райдужні й прозорі
 у тіннявих півтонах чародійних флейт
 — не закуток уявний, а світ правдивий,
 вичутий — найдосконаліше людським,
 несхибним інструментом відчування?

Людино,
 обтулена в м'яку і солодкаву темінь,
 захована в монументальності колон,
 обкричана фанфарами промов,
 — людино із твоїм правдивим,
 наче келих квіту — я,

придушеним — риштованням наук химерних,
 обкачаним — обламками теорій,
 і заязозеним — терпкавим милом логіки,
 — людино синіх снів
 і білого тривання, —
 розкрути із себе — манекена,
 і стань — навпроти.

Тоді, утиснуті у кострубатий жмут, — слова,
 мов крик, що вирваний з-під серця,
 тобі промовлять.

І стане — у реальних вимірах перед тобою
 отой незримий світ,
 що непомітно для людського ока
 у всіх речах, кругом всіх нас, у нас самих
 — існує, є
 немов душа речей,
 мов мікрочастка космосу,
 — й бува,
 коли тремтлива і окрилена душа людська
 наблизиться, мов визволений сизий голуб
 до світлоти отих джерел космічних —
 в самотності осіннього прозріння,
 як листя шелестить і дзвонить меду мідь
 в черленій чаші заходу,
 — то мить оця,
 неначе мить розмови
 людського серця
 — із самим Богом.

І ти — неначе дотикаєш берег вічності
 і чуєш струм її пливучий над тобою,
 що тепло й м'яко, мов лілейний запах,
 сповняє коло почуттів твоїх
 і розпрозорує пекучу каламуть
 твого смутку.
 І ти — мов сповнений

отого білого безмежжя квіт,
у зелені латаття,
похилений
над музикою тиші озера.
1956

С Л О В О Н О Ч І

Мармурові слова твої, noche.
І мовчання твоє — мармурове.
Тіні довшають, дивляться в очі нам,
прагнуть щось мовити.

Незугарні слова ваші, тіні.
Слова тьмяні і недомовлені,
що шумлять пісковими пустинями
на скам'янілому овиді.

Мармурові слова твої, noche!
На самотностей дзеркалі чорнім
відбиваються — зорі і очі
снами потворними.

І у жовтому спалаху пристрастей,
що яскріють у місячній повні,
— розсипаються сні ще не вигаслі
в попіл слів недомовлених.
1957

П А М ' Я Т Ь

Із віддалі, що попеліє матово,
— лиш паперові квіти і блистить
в їх важкості червоній
передсмак солодких памороків.

У ромби переламані
 відбуті прощі до місць пустельних,
 де в тремтливих люстрах тиші
 шукала відсвіту — самотність.

Переплелися крила вітряка.
 І від тополь біліє Шлях Чумацький,
 мов на куртині авансцени
 мандрівного театру.

„Добрідень!” — Це день стає вже.
 І підводиться ядерним, теплим тілом
 дебела молодиця,
 щоб відійти.

Але лепече ще — півсонність. Млосно
 виповняє закутки,
 де ще тремтять
 тугими вигибами стегон —

: зелений від недоспаної ночі — місяць,
 і вицвілий — розстання поцілунок,
 кинутий пучками пальців з віддалі
 на пам'яті холодний оболон.

1957

*

Щодня назустріч — усміх і тривога,
 а ти — вмовкай і терпко кам'яній,
 бо на покинутих закуренних дорогах
 твої сліди — стоптали сотні ніг.

Тебе розметано, розкинуто — мов промені,
 твій відсвіт переламано. Ти — дим,

що вилітає сизий — на шляхи бездомні
і розвівається під небом мовчазним.

1957

П О Р Т

II

Смагливий вечір дотліває. Речі тратять колір.
Звуглілий запах диму. Бурий обрій зжовк.
А море — зеленіє. На молу вже морок.
Причал всотався в присмерковий шовк.

Ідеш хвилястим кроком. Усміхом порожнім
мигтить твоє обличчя у світлах таверн, —
а там — хихочуть тонко молодиці гожі,
із моряками взнавши — п'яний переверт.

Так, наче їм верзеться — тропікальна гавань,
гай пальмовий і в ньому — прохолодь джерел,
з яких — досхочу п'ється хмільність солодкаву,
що володіє ними в цій пивній тепер.

1955

III

Туману ватою загорнуті,
закам'яніли стовбурами
білі хмаросяги — і мовчать.
Лиш пролітає чорна тінь
понад портали, понад брами,
у димний, моторошний чад.

Гудуть сиренами пронизливо,
протявши призми вод,
із темені пливучі кораблі...
І неба сиве олово

надавлює утомливо,
простромившись на кам'яні шпилі.

Рибалок снасті — кинуті.
А під причалу синю тінь
скрадається вітрильний шестикрил...
Кружляє, блудить мариво,
— аж штормом вдарить в борт
і в мармур бурих брил.

1955

V

Присмерку золото вигасле
в сизій виблискує стиглості,
капає з вітру зеленого
стишеним лементом.

Тінями шлях заколисаний,
вигнулись стовбури пристані,
і поміж білими щоглами
— небо на кусні розколене.

Наші обличчя засвічує
вітер від моря, що вічний є.

1957

ВІДХІД АРЛЕКІНІВ

Руки піднесені — полум'ям
замерехтіли над нами.
Нерви у болі оголенім
рунами струн залунали.

Повняться дзвонами й чапами
вежі далеких причалів...

— Ні, ми співаєм, не плачемо,
 мороком вічності чавлені!..

Обрій — обривистий гребінь.
 В колах розколотих — місяць.
 Ясними зорями в темені
 добрі діла твої світяться.

За восковими лямпатами
 хащі бузкового диму.
 В урнах, де — мускус і ладан,
 — ми поховали людину.

1957

*

В моїх долонях ось — зелений лист,
 біль дерева — в моїх долонях.
 Лиш вітрові — шугати свистом
 до сизих оболонь.

А під ногами ствердлий суходіл,
 ще крок — і море пристрасне і мокре,
 і блиснуть брижі, мов рамена білі,
 ще тільки крок...

Розсипався смарагдовий пісок
 у шепіт скам'янілих мушель,
 і — наче птах — підноситься високо
 чекання обважнілих душ.

1957

*

Нема вже ні дому, ні стежки з городу,
 нема вже нічого. Пропало. Забулосьь.
 Лиш тьмавими тінями спогади бродять
 поміж барикадами вулиць.

У тій посивілій, глухій порожнечі
я сам не вміщаюсь. І тану в уламках,
розколотий наче на тисячні речі
під призмою діаманту.

Усе, що було, — це лиш сон, що відснівся.
Нічого не зміниш. Не станеш — навпроти.
Туманом біліють порожні зіниці,
в погаслий задивлені простір.

1957

ПРО ОБЛАМКИ

Брили часу розпадаються на
уламки свідомости, на
блискучі трикутники мислей,
що рівно човнами плывуть
по бурхливій умовності
того, що бачимо й чуємо,
що дотикаємо й що
відчуваємо болем.

Волога синява прозорих рос
і жовтий гейзер нафтових джерел
— світяться в яскравій несполучності,
і лиш уява наша разом клеїть їх
в одне, — і математика
їх може поєднати
в якусь означену людським порозумінням
— цифру.

Але усі ці різності — є з'єднані
одним простором,
що непорушно висне
між каламутним чадом хаосу, що на початку був,

— і світляним кришталем потойбіччя.
 І тут, на цій межі
 невинно суєтяться люди,
 що наче витинки з газети,
 ще не читаної, кинутої в кут
 безвихідний, і кут цей —
 називаємо життям.

А люди,
 що захотіли бути вічні, сягнувши
 по безсмертя кухоль,
 — кам'яніють, мов сільфіди
 у бурштиновому повторенні
 обламків вічності.

1957

ЕЛЕГІЯ ПРО ЯБЛУНЮ

Твої молодости
 не повернути, яблуне,
 хоч ти щороку
 наново цвієш і зеленієш!
 Плоди твої — завчасно струшує
 свавільний вітер у духмяні пополудні літа
 і клюють співучі птиці,
 шукаючи марудних мушок
 і черв'яків дрімливих,
 — а людина прийняла за плід
 спокуси — яблуко.

Твій плід — округлий, наче світ цей,
 і дзвонить глухо, як спадає
 з напружених гілок твоїх
 на охолонулу землю.

Твій білий квіт зворушує поетів,
 і вони свій настрій ілюструють

— яблуневим квітом.
І ти стасш тоді — безсмертною
на протязі тих вікових наверстувань,
що їх витримує папірус, —
— і пам'яті людської многогранне люстро
береже в своїх заломинах
твої рожеві контури.
Тоді твоє життя реальне
стає — лиш відсвітом уявлень.

Твої молодости
вицвіла кора
темнішає щороку
і порепана сіріє, наче скиби
— землі тієї, що тебе зродила.
Твої молодости
не повернути,
яблуне!

1957

ПОЕМА
НА ПЕРЕДНІ (1960)

НА ПЕРЕДОДНІ

Частина перша

Покотиться рокований, розколений, —
картатий атом, наче жереб.
І буде день — під брилами, під плитами, під колами,
— у кукурудзяних гаях пожовкне сонце щедре.
І тисячами, сотнями тисяч і мільйонами
вогнених, окатих голів
і зубатих, наїжених пащ —
— гострими ромбами гонені,
у горючих відламках землі,
метані з рублених пращ
навхрест, наліво, направо,
на рожу вітрів,
— безформні, криваві,
мов на Саломеї полумиску ситім
тисячі стятих, косматих голів
невідомих, убитих Хрестителів —
рудим зайнялися вогнем,
згорають крилатим пожаром
— безіменні маси і звали
життя, що було.
— Навала, навала, навала,
як кара, проречена кара
за зло!

На жовту ріль і бур'яни кипучі,
що проростають з бурих черепів,
— летять, гудуть і покручі і кручі,
просвердлюючи тишину степів.
Шматують вихри — тихі води річищ,
аж меркне в них закам'яніле дно.
А чорторіїв, крутежів — не злічиш,
вони ж бушують і гримлять водно.

Туманами кружляють перериті всоте
 кряжів затвердлі злами — і в огнях цвітуть, —
 і десь — у блискавиць січні рясній — навпроти
 несите сонце блудить налету.

І глобус — бовдур репаний, розхитаний, холодний
 крутнеться шкереберть, впаде на дно безодні,
 розсиплеться, мов грудка висухлої глини,
 у рокоті розриву — стогоном застигне,
 і лиш вітри гудітимуть у тьмяній порожнечі,
 аж гряне хмурий мряковинний вечір.

Простягатимуть руки від себе
 — а рук нема.
 Итимуть назустріч — даремно.
 І болю, і радости, й серця — нема,
 лиш — апокаліпсису темінь.
 — Шукатиме брата брат,
 а мати — сина.

Шукатиме людину — людина,
 викльованими очима, —
 спершись розчухнутим плечем
 до спопелілих речей,
 що — у вічності догорять.
 Дотліють — з кістками і з черепом, що
 непокірно вирощував горде ніщо, —
 кістляву розхристану смерть
 у хижій пурпурі химер,
 — останньої в світі людини
 невідхильну смерть.

— Даремно хтивий безум виростив на скелях
 пахучу мислі брость, трудів ухмільний келих,
 — даремно серце терпідне в чеканні вірнім
 у флейтах кликало по сутінках печери,
 луною одбивалося од скель у прірвах,
 аж покотивсь — свавільний жереб,

стоногий визволений звір —
 незримий і зловісний атом,
 — сназі і мислі у відплату
 за вирощену віру прірв, —
 і перекинув, перерив, розсипав, розчерепив
 щербаті зриви скель та переливи гребель,
 і сам-на-сам лишив свій твір —
 із кости кість і кров із крові,
 мов мертво, скостенілу совість
 на костирі людських офір.

А як звуглілий вечір тлів у тучах,
 чотири тіні — чорні, апокаліптичні,
 повз обрій вигаслий, як вихор, пронеслись —
 — і на далекім сонці, золотім і вічнім,
 у черлені квітучій
 вогонь, мов кров, заблис.

Сліди всі щезли, зметені бурвієм . . .
 холодна пустка — і неситий крик,
 що вис, свистом вис,
 і на вітрах невловно половіс,
 пливе у безвість зледенілих криг
 — і розпливається, мов дим, спроквола,
 так, наче й не було його ніколи,
 як не було — живучої землі,
 лиш пляма крові
 в соняшній системі
 — і темінь
 первородних мільйоноліть.

І н т е р в а л п е р ш и й

Сірі піски зарінку
 на мить, на хвилинку,
 зеленим барвінком
 встеля, —

не скрипку, не скриньку,
— кружля катеринку
земля.

Ой, іржаві потоки,
grimучі ростоки . . .
Світ взявся під боки, —
гуля — — —
Скрегочуть сороки,
танцює свій прокид
земля.

Частина друга

І прийдуть ще люди, як тіні.
І вийдуть із нор і печер
на стаї піщані пустині,
на обр'ю витлілий щерб,
і пальцями смирно гребтимуть
— похилені, з гранню в очах —
в бескетті і в яловій глині
на витертих тропях прочан,
що в рядна загорнуті сірі,
серця непокірні несли,
мов полум'я рвійної віри,
у темну, застиглу далінь.
Шукатимуть в зернах піщаних,
у ріні розсипаних снів —
хоч тіні пилин Дарагана,
що в прах понеслась чужини.
Шукатимуть в крузі полярнім,
в скрипучих і білих снігах,
слідів дорогих, що намарне
їх ставила важко — нога
Драй-Хмари, Зерова і всіх тих,
що їм на ім'я легіон
найвірніших.

Хай світить
їх душам — дзвінкий Оріон!

Ловитимуть в доках Одеси,
в затонах, де тінь заклака,
— сплав плюскоту з рублених весел
гребця оп'яніння — Влизька.
І сотні їх, сотні — незламних,
що впали під рокомотом сальв
і вдунули душу у камінь,
щоб ідолом вічності став . . .

— Ходитимуть люди сумирні,
шукатимуть древніх слідів,
шляхів ластів'ячих у вирій,
і стрічок рвучких коляди, —
шукатимуть обік дороги,
де свідками лиш — полини, —
розсипаних слів Хвильового,
що терном розквітли вони.
І з голих холмовин, де верес
пожарище обрію скрив,
— побачити б ще раз, і ще раз,
як серце в багатті горить,
як серце згорає на попіл . . .
(О, серце тремких матерей!)
Злом — кинуте гридням під стопи,
розстріляне серце — горить!

А потім полинуть за обрій
повісмами рвійних вітрів —
всі пригади болісні й скорбні
про сумерк земної зорі,
де тліли у іскрах вогнистих
народини й смерть внерозрив,
де повісті Євангелистів
на гонах німих пустирів

нещадно так прошелестіли
 в приборях бурунних валів,
 аж — слово сталося тілом
 відкупленої землі...
 І знов маячітимуть в тучах
 хрести і розп'яття — і ось
 знов вийде до трепітних учнів,
 з обличчям людини — Христос...

І н т е р в а л д р у г и й

Людоньки! Люди! — скрипить катеринка.
 Став катеринщик у Львові на Ринку.
 Може у Львові, може й деінде,
 він цілим світом, співаючи, їде.
 Пісня щемітна і саентиментальна.
 Боженьку! Боже! Щастя роздай нам!
 Дай золотими, дай мідяками —
 — скрекче папуга понад головами.
 Щастя горбате, щастя калічне —
 — голос папуги незважливо кличе.
 — — — Став катеринщик, забрав свій крам:
 Хлопчику, хлопчику! Бався сам!...

Ч а с т и н а т р е т я

Ще в зелені барвінковій земля,
 та над хребти руді руїн
 переплива досвітня мла
 євангельських прозрінь.

Уся земля — вино і хліб.
 На обрій пнеться виноград,
 у вечір сизий, що осліп,
 коли квітчався сад.

Свят-Володимировий хрест
 — тризуб розбурханих морів.
 Із нами знов: Христос Воскрес!
 Ще раз воскрес, щоб люд прозрів!..

Яких ще більш чудес і змін,
 з яких плянет, з яких світів?
 — Між нас живих — Господень Син
 ступити захотів!..

На Україну підеш Ти
 — в будяччя піль, в підвали шахт!..
 — — Хрести кругом, кругом хрести,
 і сови скиглять на хрестах...

Тут України — кров і кість.
 Земля вся — тиха, мовчазна.
 Вітри — піснями тут колись
 плили й гриміли в бурунах!..

Але ж земля — прорив в мару.
 І темрява шумить грізніш,
 і трощить ліс благальних рук,
 простягнутих у ніч.

— — — — —
 — — — — —

Ось раптом — світло блискавиць,
 і дзвін, і грім, і виї труб,
 що кличуть стати віч-на-віч
 із вічністю на суд.

Стає, росте ненаглий день,
 і сурми грають звідусіль.
 — Пристань! О, Христе! За людей
 прощення в Господа проси!..

У вовчих долах плачуть діти,
і матері — як хрест руїн,
— і гасне сонце.

Смертний вітер
як м'ячиком, жбурляє ним.

Світ западається, як погреб,
і губить день свою красу.
Усе — і добре і недобре —
стає на Страшний Суд.

Всі речі змінені. Всі — порох.
Лиш — відблиск, безпредметна тінь...
Сам Бог — ридає в тиші чорній,
в своїй безмежній самоті.

1947-1959

ІЗ ЗБІРКИ
КРЕЙДЯНЕ КОЛО (1960)

*Лесі,
Дружині мойй —
присвячую*

ТВОРЧИСТЬ

Кущі зір над головами. Білий камінь
місячної тиші. Мармурова ніч.
— Пести її і гладь тремтячими руками
якнайнапруженіш, якнайніжніш! . .

Цей порох під стопами — сні. Чорне срібло
із родовищ туги. Мертва вагота.
— І слово якесь чудернацьке і непотрібне
спурхнуло з уст, як пробуджений птах.

1950-1958

*

У забуття поволі тонуть
переживання давніх днів,
втопивши пам'ять невгомонну
у безбережній мілізні.

І меркне, погасає спогад,
такий розпливчастий, як дим,
— і у диму пливе дорога
у край далекий, в отчий дім.

Вже забуваю кучерявість
твоїх, імлою сизих, верб,
— і вже мені їх не прославить
в моїй бездомності тепер.

Але я знаю: там — усе це
стоїть, як перше, як тоді . . .
і лиш щемить тривога в серці
і досягає в самоті.

І десь глибоко, мов у руднях
 моєї пам'яті, — встає
 єдиний образ незабутній:
 дитинство радісне моє.

Я знов переживаю все те,
 що — раз насправді пережив,
 — стаю, німіючи, поетом
 своєї власної душі.

1957

Г А Р Л Е М

Н і ч (I)

Із брам і ущелин хватають
 чорним полум'ям рук. Загортають
 в любашну і трепітну слизькість губ
 і у випуклий вигиб задів.
 І потім — очам, яких чорність бездонна
 рудіє у відблисках гострих жаги,
 дають матовість білих наложниць
 — чорні дівчата Гарлему.

З таверн млосно клубиться сопух,
 пересочений вищумом пива і сечі,
 заязлений похіттю й потом
 засмаглих і звинних тіл.

Знічев'я рябіє уривчасто — сміх,
 що подібний до грудок консерви
 із кінського м'яса.
 Підскакують тупотом румби і мамбо
 зелені світла ліхтарів
 і темні бервена одвірків.

І раптом десь — крик,
 що блиснув, мов ніж
 у руці чорношкірій.
 І мідяки задзвонили, мов сміх,
 що скотився по сходах
 до бурих відтулин каналу.

І н т е р м е ц ц о (II)

Але і є
 ательє,
 чорна магія
 і цирк.
 Вздовж і вшир —
 з усіх архіпелагів є.
 І тубільчий там-там,
 з черепів тиміям,
 голий скальп,
 і сіямських сестер
 конвульсійний вальс.
 Усього подосталь:
 ігор і жертв.

Є свої Мадонни,
 і свої ікони,
 свої нонни, свої бонни,
 свої Мони
 Лізи, —
 і лакеї, і лакизи,
 все своє,
 і свій доктор Фавст.

І засушений пуп —
 бородань книгочій,
 грошороб, женолюб
 — люнатичні вночі.

Срихонський зойк труб
у каналів намұл!
Збродь — у твань!

Перегул

— задушить, заглушить
чорним грюком машин,
гнівним громом душі,
яку зжер Вельзевул.

От і все. І кінець.
Чорна крапка. Ніщо.
Шкереберть —
ветхий жрець
таємниць:
білий чорт.

Д е н ь (III)

Там бродять в білий день
від вулиці до вулиці —
порожні і зажурені,
волочать чорну іншість,
такі самі, як ми
— роззяви і поети і комедіанти,
і ті, що із тривогою
очікують важкого материнства.
Усі такі, як ми,
але ще більш людські,
ще правдивіші.
Їм сняться часом ще:
канчук цукрової плянтації,
тропічна ніч і тесаний
в гебані — ідол,
що щастя їм дає.
Але це щастя десь за океаном,

на іншим суходолі, або й — ні...
— щастя — чорне, негрське,
таке, як і вони самі.

1957

ЧОРНИЙ ФІЛЬМ

В чорному кіні
чорний фільм.
Мислі розкинені,
блиснули більма.
Діви невинні —
ізвідусіль.
В чорному кіні
тиша недільна.

Коні — на кін
у чорному тоні.
Квадрами стін
— сон, монотонність.

Жовтий ліхтар,
труни таверн —
і черепи.
Сині уста
криком роздер
мертвий опир.

Діви біліють
у чорному кіні.
Солодко мліють
тугі їх обійми.

В чорному кіні
тиша недільна,

сиплеться попелом
сонний екран.

Мислі заплутано
і перетоплено,
нерви оголено
і переклепано,
плаче розбійник,
радіє нуждар.
Літеплим клекотом
плескає пекло,
— і, недововлене,
гонене тінями,
тоне, мов крапля,
у океан.

В чорному кіні
тиша недільна
свічкою скапуг
у забуття.
В чорному кіні
плоскими тінями
— у сновидінні
ти і я.

1958

ВІЧНА ТІНЬ

Розплатані маски облич,
і обличчя — розприслі озера.
— Мандрівнику, прощу облич,
не до мандрівок тепер нам.

Хай шатра й дзвінки тамбурин!
Хай пристануть вози на дорогах!

— Переламано стебла і стоптано крин,
не допито вина дорогого!

Тінь бездомна стоїть,
безіменна лежить,
тінь — похилена при бліндажі, —
тільки б жить, пережить
на горючій межі!
Тінь лежить — і встає,
і нема, —
і місця нема, де стояла.

Тільки бренькіт гітар
і Гвадальківір,
і Нью-Йорк кам'яний, і цигани,
і кров на арені,
тореро Ігнасія Санчес Мехіаса кров
— по полудні о п'ятій годині — — —
— О Андалусіє!..

Рудий місяць,
чорний кінь.
Передмістям
— тиші дзвін...
Як співають копита,
як — стремен брязкоче сталь,
і уздечка золота,
— дальня Кórдова — не та,
і Гранада, мов — не та,
половіє даль.

Тремтить театр,
і карти дому й дім із карт,
... і очі біліють,
холонуть в тумані...
який божевільний жарт,
ця смерть неповторна!..

Від розтрощених чорних облич,
 де ромбоїдами руїн
 перевалено площі пліч,
 — забагряніла тінь
 Федеріка Гарсії Льорки.

1958

Д Е Н Ь Н А О К Е А Н І

Даліють вітрилами снів
 дзеркала, що краплями впали,
 — і світ перетятий навпіл
 хитнувся і стиха відчалив.

Півкола розкрилені мев
 над скелями хвиль забіліли,
 — і в діаметралях демен
 шляхи в незліченності ліній.

Зелений оркестр островів
 і вітровий відсвіт мідяний...
 — Шумить у валах перелив
 бездонности вод океану...

Лиш різьбленим мармуром мряк
 підноситься день понад щогли,
 — і тоне в бурунних морях,
 щоб вже не вернутись ніколи.

1958

К І Н Е Ц Ь Л І Т А

Жовтим клоччям скуйовдилось літо.
 Листя виплеском — птиці клекочуть.
 І шляхи під блідою позліткою
 — у ярмарочні прощі.

Кавуни зрожевілі і мокрі
сірі гуси — хмарками підносять,
це фруктове, круглясте барокко
на охололих підносах.

Лиш дими полинялі — над обрій.
Наші руки — шум віття на вітрі.
Дзвонять міддю в мандрівничій торбі
серпня плоди заповітні.

Ще хлюпочуть шептаннями — вина.
Виноградними плямами — ночі,
і круглявіють бедра в невинності
спрагою видив дівочих.

1958

*

Це порожнеча, — і місяць,
що нас непокоїть безсонням.
І знов не знайшла собі місця
самотність людини бездомна.

Та наближається літо,
час повноти й заокруглень,
— і те, що колись пережито,
знов переживаємо вдруге.

Ще холод незглиблених весен,
і переливами — змінність.
Лиш блиснули виплеском весел
наші посріблені тіні.

1958

РАНОК МІЖ КВІТАМИ

В дзеркалах рос — пташиний щєбіт,
у струнах трав — лілей прозріння,
і на високім, синім небі
— тінь ластів'яча день зустріла.

Ще очі плющать — магіоли,
щоб глянути в черлений захід
і над духмяним видноколом
розкрилити солодкий запах.

І сонце, мов колач весільний,
спокусливе і медом пахне,
— лиш вітер скісним маршем **тіней**
тривожить квіти прочуттями.

1958

ДЕНЬ У ЛІСІ

Сон зеленіє, сон кучерявий.
Пахне живиця і мед.
Входжу навшпиньки між хаці і трави
в тіней сосновий намет.

Шум даленіє, шум тасмничий.
Дивом двигтять дивина.
Кущ ялівцю поміж листям суніці
гострі гілки розпина.

Лісу вітражі — в сонці мідяні —
в травах довжіють, мов тінь.
Мохом окутана, в сизості тайни
— готика папороті.

Час тут спинився, час мерехтливий
 в тихім дзижчанні джмелів.
 Дійсність, мов музика, —
 дійсність, мов привид
 передосінній — землі.

1958

*

Конвалій дрібен день
 (блідозелені стебла) —
 в очах одкривсь, цвіте
 і горнеться до тебе.

Твій трепіт — відсвіт рос,
 і шепіт — кущ малини.
 Шипшинами сплелось
 кохання голубине.

Із білих ласк долонь
 схвильовані обійми...
 Солодкий твій полон,
 і невідхильний!..

1958

*

Впали тіні на години,
 кам'яніють сонця плями.
 — Світе білий, світе дивний,
 незбагнений, непроглядний!

І заблукані хвилини
 у пташиному тремтінні

вкрили соняшний годинник:
— білі, чорні, сині тіні.

Мерехтіли, відлітали,
наче зграя голубина,
— аж упала з п'єдесталу
нерозгадана хвилина.

1958

П О Е М А П Р О Ч А С

Н а ч е с п о г а д (I)

Мій час спинивсь, як недокручений годинник,
і віддаль довшає між дійсністю і мною.
Чиїсь далекі добрі очі, сади — і сонце,
і в присмерках лісів — зелена ораторія,
— це вчора.

Прибиті до стіни передпокою оленячі роги
і олеодруки із мисливським змістом,
що викликає добродушну посмішку
над нескладною вигадливістю мистця,
— це вчора.

А сьогодні — бовваніс порожнеча,
обдерта з позолоти старосвітських декорацій,
синіє горизонт безбарвности, — і спокій
— причасний у жаху трагедійних масок.

1958

Н а в п р о т и (II)

Як наздогнати час? Високим луком скоку
перемайнути над залюдненим простором
між вчора й завтра?

Чи може перейти
спокійним кроком, з усміхом

прелюбодійним Фавна,
 що став — на півдорозі Фавстом,
 блискучим доктором всіх найчорніших магій?
 Чи перевтілюючись у цифру,
 якусь звичайну статистичну цифру,
 що має вигляд — мов жука чи комара,
 прокинутись уламком формули
 найзвірського, атомного віку?

1958

Дигресія в дійсність (III)

А все таки очікуєм чогось,
 триваємо в передчуттях, і туга
 за чимсь невловним — наче музика
 нас супроводить. А іноді — росте окрилена,
 хвилюючи в припливах болю,
 така — до глибини людська, —
 і вічна, наче всесвіт.
 То часом знов — горючі вежі наших прагнень
 у видива безформних, зимних плям
 — розшарпує якась тривога,
 що її не висловить ніяка мова
 і яка не має навіть свого ймення.
 ... Це може буде так. Це може
 скорпіоном розповзеться стронцій
 із ущелин, у нечайності розчохнутих,
 і під блуканням вигаслого сонця
 — безплідним стане час, глухим
 — кінця початок?
 ... А може це лиш сон? І все кругом
 лиш сном є? Й ми ходимо у сні?
 У сні і сном живем — причинні?
 — А справжня дійсність та, що в книзі віщень,
 у магії астральній сонників?
 Чи в катакомбах марень,

у затхлому, блідому сновидінні?

А може дійсність — це лиш виснена
фата моргана, це ілюзія,
якась оманна павза, розвішена
між двома небуттями...

А може — (це ще найвірніше) — драма порожнечі,
замкнutoї в крижанім околі тасмниці...

— А так, насправді ж — дійсности нема.

Є лиш — шаршава мумія землі
у саркофазі космосу
з ровищем людської наброді,
що метушиться в тлінному горінні
і схожа лиш на святойванські світлячки
короткою, мов замкнutoю у кружалах
циркуля, даремною дочасністю.

Є язва сонця,
що в Аполінера вже було
— потворно перерізаним кривавим горлом,
є гнилі вітри чуми й прокази,
і задух баговиння, є короста серць...
Є смуток квітів, що поволі в'януть,
і над мертвіючим оцим проваллям —
віються, пливуть барвистим маривом
і ледвечутно вітром виють
глибокі тони похоронних співів
життя, що лиш прийшло,
тріпочеться в рожевім світлі дня,
— і вже відходить.

1958-1959

К о л и с а н к а (IV)

Буря над морем гуде і розбризкує чорні дзеркала,
в каркаси круті й веретена розтроцених смерчів
чорторії ростуть.

Десь жовті піски на пустелях

розмивають верблюжі кості.

Людина блукає

під крижаним маривом зір.

В ніч таку хижу — забудь про далекі безмежжя,
що бурим проваллям в очах твоїх потонули
і кам'яніють над щербами обрію:

це пустеля так кличе в замети піщаної тиші.

Пригадай, що колись ти дитиною був, чийсь руки
тебе доглядали — і пестили тебе. Ти не знав
чорнокрилля тривоги і похилої площі смутку,
а вони — вже чаїлись на тебе у тінях вертепів.

Ти засни теплим сном,

замінивши бриластість утоми

на музику зерен клепсидри: це вічність

у миті шепоче. Засни.

Пересни усі бурі і шквирі, і уїдливість зла,
що клює твою голубину утомлену совість.

І проснися тоді, коли брижі кругліше
розтануть над зламами дна, і як намул
стужавіє в камінь. А над тобою

у свіжому відсвіті ранку — простір, як дзвін,

і ти — наче човен на стихених водах причалу:

це визволення.

І день новий — за обрієм —

у синяві прозорого чекання.

1959

Н а ч е е п і л о г (V).

Отруто радостей, палюча незбагненна туга!

У сизому, блудивому півсні

ввижаєшся — нездійснена — весною другою,

і леготом зникаєш в даліні.

І ти знов — сам у непривітній, зимній порожнечі,

а на устах твоїх — яд гіркоти,

останній передсмак мандрівки безконечної,
— і ти готов, пора тобі йти.

1959

ІНША ВЕРСІЯ ПЕР ГІНТА

I

Припадає мати — до вікна:
сину мій єдиний!..

А його — нема.

Упадає мати — на рукав
і тремтить у матері рука.
Засіріли очі — і сіріє шлях,
біль закам'янілий на уста наляг.
Мов від моря вітер, — ячачи поплив
матері невтишний, лебединий спів...

1956

II

Мамо, не грай мені Гріга...
Бачиш: твій син приїхав!..
Стань стихшена від фортепіана...

Ах,
як посивіла пам'ять!..

Копула неба застигла
над нами.

Не хочу запаху воску,
лишіть нас, лишіть у спокої...
Хтось дошку, гембльовану плоско,
поклав між жоржини й левкої.
Як пахне в'яло і млосно
тиші зім'ятий ромбоїд...

Це — квіти в чаду йодоформу,
кадило, і рук жовтий лід!
(— Приїду, приїду у чорному,
і урочистий як слід...)

Сольвейґ, розколоте море до скель...
Мамо, не грай мені Гріґа!..
Ти бачиш? Я знову веселий такий,
навіки до тебе приїхав...

1960

*

Це місяці спіють
на гілці маслин.
Муслиново віють
і м'ята й полин.

Несеться в хмаринах
оливковий дух,
і сонні вориння
зашерхли в саду.

Порошею зорі...
Циганські шляхи
пливуть неозорі
над сріблом ріки.

Ось блиснули риби
над хлюскотом хвиль...
Десь голосом хриплим
собака завив...

І вітром солоним
бризнув лиман —

на білі колони
липневих оман.

За гривою моря
задаленів
— блискучий і чорний
камінний нів.

1959

*

І що ж осталося із мрії,
із заклинань всіх, із розмов?
Час — буревієм перестрів їх,
— та спогад в серці не замовк.

І часом в тінях вечорових
він, наче листям, шелестить...
Це осінь нашої любови
іде стежками самоти.

1959

ПРЕЛЮДІЯ ПЛОЩ

За гзимсами усміхів — перефарбований тинк
і риштовань кружганки загорошені.
Крутий вихід із куряви, з суші пустинь
— на перелюднені площі.

Десь сонце у скрипці тремтінь —
сонце музики, сад скрипалів.
І риштованням білим — усміх поплив
навстріч твоїй самоті.

Будівлі — Орфесвий камінь, і ти...
 Фарс фарисеїв нафризований.
 Лиш бубнами схлипує біль ніщоти,
 закам'янілий назовні.

Фіялково відблиски флейт:
 це Еввідіка, виснена мить...
 В крутежах перевалів алей
 вічності тиша щемить.

1959

ВІРШ З НЕВІРИ

Уже й не згадую. Живу лиш тим,
 що день приносить.

Небагатий дар!

— Так скніє вічності піщана нагота
 у посинілій нерухомості пустинь!

Так погасає білий відсвіт зір,
 так дотліває фосфоричність снів!
 — І в жовтому чаду мертвіючих огнів
 кінчається душа — усім наперекір!..

Не чути молитов. Нема і тіні світ.
 Не хочеш — ні зідхань, ні сліз, ні голосінь...
 — Лише ще раз хотілося б твоїй німій душі
 тремтяче вишептати найболючіший вірш...

1959

ОСІННІЙ САД

Під склом текучим тиші
доспіває літо:
налилися вишні,
зашуміли листям
в даль одкрити.

У синій заметілі
догорає осінь:
яблука доспілі,
грушечки хороші
— на покоси.

Нависла порожнеча
понад сад.

Лиш шелест кроків
самоти чернечої,
— і самотності
неспокій . . .
1959

РОКОВАНІСТЬ

Нам всім одне призначення:
йдемо в круговороті,
ще в матерях позначені
смертельним дотиком.

Однаково убогі ми —
і нуждарі й багаті.
Над нашими дорогами
простори нерозгадані.

Усі даремно тужимо,
закляті в мертве коло . . .

Спустошеними душами
минаєм нашу молодість...

Засмалені, обвітрені,
важкі і таємничі —
зближаємось до пристані
рокованої вічності.

Прощаймося з прожитим всім,
з усім, що найдорожче!..
Так важко розлучитися
із щастям придорожнім...

Харон — там жде з байдужістю
на наші стихлі душі...
— Прощаймося у мужності,
поки ще не зворушені!..

Нам всім одне призначення:
раніше чи пізніше —
буде життям заплачено
за одробинку вічності...

1959

*

*...Nur eine schmale Wand ist zwischen uns,
durch Zufall; denn es könnte sein:
ein Rufen deines oder meines Munds —
und sie bricht ein...*

Rainer Maria Rilke

Не знаю, де Ти, Боже мій, і що нас ділить,
яка між нами виросла стіна...
Лиш чую, як зближаєшся.

Стою — німий, несмілий,

та зустріч ця — не є мені страшна.
 Всіх сумнівів отруту я зборов. Зневіри
 жовчний намул перемив. І знов
 я відчуваю ласк Твоїх припливи щирі,
 і добрість всю Твою, й любов.
 Я чую, як пливеш теплом благословенним
 моїх напружених гарячих жил, —
 як віддихом плавким вливаєшся у мене,
 у тіло те, що ним я так грішив,
 у сни мої, в мою невтишність, в шепіт
 моїх невисказаних досі слів...
 — Я знову Твій!

Молюся знов до Тебе —
 Твій блудний син на пустирях землі.

1959

С М Е Р Т Ь В И Г А Д А Н О Г О Г А М Л Е Т А

Вже й дороги в куряві скрутилися.
 День вигорів і споловів.
 Лиш — жах тімен і дроз потилиць
 стоязких шибайголів.

Не підкупиш смаглявою бранкою,
 солодким тремтінням обійм!
 Крик життя — божевільна коханка —
 на останній чекає розбій...

І де ж, Гамлете, тобі подітися?
 Нема шибениць, цвинтарів, сцен...
 Тільки місяць роземіяно світиться
 над розбитим твоїм лицем...

1959

Д О Е Л Ь Г Р Е К О

(Оглядаючи його „Вид на Толедо”)

Тривога — гайворон на вітрі,
 без димних кострищ і без тризни...
 Ніч — чорних гроз, якась недійсна,
 в розмазах бурої палітри.
 І вежі й замку білий камінь
 незрушно став під блискавками,
 що мертво впали в жовту воду...

Нерівний пошум крил. І небо
 кривавочорної Голготи
 кудись пливе, кудись відходить,
 і лиш — землі зелена важкість
 закам'яніла і безплідна...

— Це ми — будуємо дочасні
 будівлі нетривкого щастя,
 на ласку незбагненну здані
 нерукотворних сил одвічних...
 Чи це кінець, чи лиш початок
 — цей неба жах, ця невблаганність,
 ця — із рокованістю стріча?
 Скажи нам, майстре!..

Нерозгадне
 твоєї вічності обличчя...
 а дні прозоріші і ближчі,
 ці дні останні...

1959

та зустріч ця — не є мені страшна.
 Всіх сумнівів отруту я зборов. Зневіри
 жовчний намул перемив. І знов
 я відчуваю ласк Твоїх припливи щирі,
 і добрість всю Твою, й любов.
 Я чую, як пливеш теплом благословенним
 моїх напружених гарячих жил, —
 як віддихом плавким вливаєшся у мене,
 у тіло те, що ним я так грішив,
 у сни мої, в мою невтишність, в шепіт
 моїх невисказаних досі слів...
 — Я знову Твій!

Молюся знов до Тебе —
 Твій блудний син на пустирях землі.

1959

СМЕРТЬ ВИГАДАНОГО ГАМЛЕТА

Вже й дороги в куряві скрутилися.
 День вигорів і споловів.
 Лиц — жах тімен і дроз потилиць
 стоязикових шибайголів.

Не підкупиш смаглявою бранкою,
 солодким тремтінням обійм!
 Крик життя — божевільна коханка —
 на останній чекає розбій...

І де ж, Гамлете, тобі подітися?
 Нема шибениць, цвинтарів, сцен...
 Тільки місяць розсміяно світиться
 над розбитим твоїм лицем...

1959

Д О Е Л Ь Г Р Е К О

(Оглядаючи його „Вид на Толедо“)

Тривога — гайворон на вітрі,
без димних кострищ і без тризни...
Ніч — чорних гроз, якась недійсна,
в розмазах бурі палітри.
І вежі й замку білий камінь
незрушно став під блискавками,
що мертво впали в жовту воду...

Нерівний пошум крил. І небо
кривавочорної Голготи
кудись пливе, кудись відходить,
і лиш — землі зелена важкість
закам'яніла і безплідна...

— Це ми — будуємо дочасні
будівлі нетривкого щастя,
на ласку незбагненну здані
нерукотворних сил одвічних...
Чи це кінець, чи лиш початок
— цей неба жах, ця невблаганність,
ця — із рокованістю стріча?
Скажи нам, майстре!..

Нерозгадне
твоєї вічності обличчя...
а дні прозоріші і ближчі,
ці дні останні...

1959

З ДИТИНСТВА

I

З веранди — перший погляд падав на квітник,
на барвні кльомби та стежки між ними.
Це був трикутник зустрічей із мовчазними
метеликами й музикою бджіл. Від них
я вчивсь найпершого в житті похмілля,
оп'янений навіки — пахощами зілля.

В куті, де кропива, ріс ясень. Долом мох
вздовж паркану темнів закам'яніло,
а з боку хвїртки цвів бузок. Як вечеріло, —
над квітами блакитний розстилавсь димок,
а із веранди нишком відчинялись двері,
і мама кликала даремно — до вечері.

II

Як ранком роси устеляли сад
і на пробудження чекала тиша,
така прозора — як сама роса,
і мов хотіла б — зеленню рости ще,
— тоді виходив батько мій у сад,
і мовчки йшов, і в тиші цій молився.

А потім — дрова на дворі рубав,
до кухні входив — ясний і спітнілий,
і пахли свіжістю його слова,
— і мама й я — усі ми так хотіли,
щоб батькові, життям надихані, слова
— остались в нас, як відсвіт богомілля.

П О В О Р О Т

Вікна мандрують у вічність,
з поверхів сходять на сходи,
де ліхтарі не засвічені
у квадратовому продуві.

Там, де затхнулось подвір'я
шумом розкрилля далекого,
дзвони провулку вечірнього
втихли у глинянім глеку.

Вижовкла кіптява свічки,
сходи скриплять під ногами...
Ніч — канделябр старосвітський
— якорем срібним над брамою.

Чуєш, як серце стривожено
стукає у порожнечі?
— Стій же!.. Для подорожнього
дивно знайомі ці речі...

Вікна — навіки погашені.
Сходи, що поломилися...
Це — подорожнього щастя
... шкутильгає

на

милицях...

1959

*

Вже квітнуть каштани вздовж вулиць
— в зеленім диму ліхтарі.
В їх білому цвіті проснулись
ранкові тремтіння зорі.

Йдемо, попід руки узявшись,
заслухані в шелест гілок,
що наче слова найласкавші,
невловні, як снів оболоч.

Нам наче здається, що знову
ми — діти, бо знову — весна,
— і нашій спізній любові
кінця і початку нема.

1960

*

Твій смуток має кам'яне обличчя.
Притиснутий до шибки синіми устами
стає — мов віддих — теплим і жаданим,
якимсь чуттям — схвильовано найближчим.

Твій смуток — арфи звук, що десь тремтить ще,
але — замовкла арфа.

Й ми — немов поникли,
лиш смуток твій — стає моїм навіки
у цій великій і болючій тиші.

1960

Б Е Р Е З Е Н Ь

Над містом — простір: каруселі
незримих радостей.

О, як же білі березнево!

І непроглядно синє небо,
і дим, і голуби. Весна,
така, як я її дитиною ще знав...
У ринвах барабанять краплями

розталі грудки снігу, — й воду п'ють
з калюжі — горобці.

Он, бачиш? Дівчина навстрічна усміхається,
несе уявну квітку у руці.

Вода з-під черевиків весело похляпує,
хтось — із собачкою навпереміну лається,
і наче злегка підстрибають вулиці.

Ідеш, задивлений у молодість свою,
заслуханий у землю,
очманілий вітром.

Ах, цей вітер!..

Як пригадує він свіжу зелень
і гострий запах скиб,
розвернутих вздовж піль!

Це хліб і сіль —
батьківщина,
легкі, як вічність,
— серця акварелі.

1960

ЛЮНАТИЧНИЙ ВІРШ

Сиплеться сон — макове зерно.
Млинове коло сплескує чорно.
Місяця риба світиться в річці
— панна у білій сорочці.

Нишком очікую теплої дотику
— радість велику, радість коротку.

Ніч не чекає. Стелиться тінь
в синіх розстаях розстань,
вічно дівочий твій профіль
блякне на фотографії.

1960

ІЗ МАНДРІВНИЧИХ ГОЛОСІВ

Перший голос:

Поворітьма —
 дощ очей і щиколотки.
 Не дійшли, і вертаємось нізвідки.
 Очі масок — порожні і виколоті,
 ноги — покручі, руки — каліки,
 — ми ніхто, ми — нізвідки,
 нас нема...

Другий голос:

Не бентежимось. Ще раз і ще раз
 нас глушитимуть виї і вереск,
 нас гаситиме тиша гримуча
 і порожнеча у душах,
 — але ми — невмирущі, ми — вічні,
 понад прірвою смерти засвічені...

Третій голос:

Мости між світами розвішені,
 проміння від сонця — на місяці,
 сколихана тінями вулиця:
 люди чекають, дивуються.
 А там, де цей шлях кінчається,
 за горами, за океанами,
 — нам навстріч виходить щастя,
 незвідане і останнє,
 і у заобрійній синяві
 люди здаються тінями.

Бузковий кущ присмерку жовкне.
 Ідеш, і не знаєш — куди.
 В гаях десь вистукують жовни
 рокованість крокам людей.

Озерами неба розлився
 блідий незбагненности віск,
 і на спопелілих обличчях
 він маски живі розволік.

Час німо заляк у годинник.
 Під книгами — камінь прозрінь.
 Розсипались в присмерк — пустині:
 людино, — пустиню зустрінь!

1960

ЛЮДИ ОСІЛІ

Вибубнюють і виплескують ідолів і табу.
 Вигойдують бедрами кукли живих новородків.
 І ночі бредуть, і дні — як обух,
 важенні, кошлаті й короткі.

Їх маски, прогірклі горілкою і тютюном,
 виблискують під мандоліною місяця мертво,
 — і ніч обертається вибляклим дном
 над вижертим попелом жертви.

Затьмарені очі спливають, хоч хтиво шукає рука
 плодів, потонулих — каменем у безконечність,
 — лиш кубляться тепло припливами молока
 тіла повногрудих танечниць.

1960

ЛЮДИ В ПЛАВБІ

Плоско плеснуть площі, попливуть.
 Скам'янілий дощ полоще
 плавні на плавбу.
 Блимнуть вікон віка світлом — в білу тінь.
 Це мандрівка
 відьм на мітлах
 в млосній висоті.

Хряснуть, хрюкнуть чорні змори,
 кажани.
 Крила зламані — над морем,
 буруни.
 Заколишеться на реях
 у далекий рейс
 — висвіт пущ і прорость прерій:
 дерев'яний хрест.

1960

БЕЗ ЛЮДЯ

Води — зелені сни, бездонні дзеркала.
 Самотність — прозорий Нарцис.
 Вдивляйся в припливи очей, у синючий спалах,
 над брижами — мовчазний нахились.

Тіні — в мандрівці, дерева — у хороводі,
 і камінь сонця, розприслий в піску.
 Лиш хвилі вдаряють у обрій: підносяться сходи
 безмежжя — мандрівнику.

1960

Ч Е К А Н Н Я

Це на закрутах наші чекання.
 Ми визорюємо іздала
 чиїсь кроки тривожні й нечайні,
 в оболонку відпливаючий шлях.

І серця в нас тремтять. Лиш устами
 ми шепочем крізь вищербі слів
 тихий реквієм тіням розстання
 осамітненої землі.

Блиск останньої миті — прощання.
 Вже дрижать між світами мости,
 — і приходить усе так звичайно,
 так спокійно, як мало прийти.

1960

*

Переламані і щербаті черепки моїх слів,
 що їх розкидаю нерівною рінню.
 В перевалах, підстрибуючи, грімко ринуть
 слова великі і слова малі.

Це слова, як і я: розтанцьована тінь.
 Я йду із руками в кишенях
 і посвистую.

Самота — моя наречена —
 віддається тобі і мені.

Як повірити порожнечі і самоті?
 ... Пісок із розбитих статуй — злиже море,
 й бурунів нерозгаданим шумом повторить
 слова, що змінилися в тінь.

1960

ІЗ ЗБІРКИ
КАМ'ЯНІ ЛУНИ (1964)

ІЗ ЗБІРКИ

КАМ'ЯНІ ЛУНИ (1964)

*

Спалахи, сполохи, полум'я.
Крилами з каменя клекоти.
Обрії димом заслонені,
ах, як далеко ти!

Кригами море розламане,
сліду твого не відаю, —
води й вогні виють в камені
непереможною віддаллю.

Блідну під вижовклим місяцем,
повінню серця утоплений,
— тільки шляхи мертво світяться,
торкнені тлінними стопами.

1961

*

Не викликуй мене
з тіні моєї,
не викликуй! . . .
Камінь сну,
плач Орфеїв
— безликий.
Але тут, в самоті,
де ротонди,
аквадукти й мости,
— і безсонність,
як іти, і куди
— бездомному? . . .
Але тут — горизонт,
що скрутивсь у петлю,
шлях бродяг, вишлях шлюх
в ніч безсонну.

Площі рук
 не піднімуть ваги,
 стопи в камінь вросли
 під горбом тягару.
 Даром жорна жерців
 мелють прах голосінь,
 ніч танечниць — жагою дрижить,
 — їх камінності не похитне
 дзвін мовчання божищ.
 Ані лемент повій,
 ані крик злорік.

— — — — —
 — — — — —

Не викликуй мене
 з тіні моєї,
 не викликуй . . .
 1961

МИТЬ РОЗКРИТТЯ

Для С. Л.

Линяє позолота молодости. Тане віск
 химерних статуєток із уяви,
 і матовіє старосвітський блиск
 на взористих квадратах п'єдесталів.

Терпкішає вино, схвильоване устами,
 і лиш у келихах на ложі дна —
 вирує у спокусливому коливанні
 прозріння мить — криштально мовчазна.

З балету снів і хороводу видив
 вона одна — крізь осад гіркоти —
 відкриється мандрівнику й сновиді
 в божественності простоти.

1961

К О Н Т Р А П У Н К Т

Галуззям присмерку шепочуть наші стрічі.
 І полудень високий наших уст
 підносить спів у контрапункт музичний,
 понад тишiнь, приречену комусь.

Зеленою луною даленіє гомiн,
 сопiлкою співає далечiнь, —
 і силуети снiв — у тiняві рухомiй
 вирiзьблюють нам усмiх на лицi.

В безмежжi цiм, у цiм коловоротi,
 де iз впливом — в переплiск — приплив,
 — відчути б незабгненну мить достоти,
 сказати б все — без порожнечi слiв.

1961

Н І Ч Н И Й Е Т Ю Д

Захiд жовто витлiв, попелом — туман.
 В чорнограннiм свiтлi ночi дiямант.
 Заряхтiли квіти у нiчній росi,
 перелетний вiтер вщух на лiрах зiр.
 В тишi перетворень доспіває плiд:
 мандрагори корiнь привидам стоiть.
 В колi незорiм — проминання бiг,
 пролітають зорi бiля нiг твоїх.
 Метеорiв пошум, зiр летючий свист
 — у твоїм волоссi смутком заплелись.
 І в цiм смутку тоне і стає нiжнiш
 дождання втома в безбережну нiч.

1961

*

Я знову хлоп'яче оновлений,
сміюся, цигарку курю,
і наче б знов стати готовий
із світом байдужим на прою.

Легкі мої кроки вздовж вулиці,
і диму духмяність — плавка...
Я — наче безжурний прибулець
з забутого материка.

І світ весь — неначе яснішає...
Коли б ще забути — й себе
і все, що пропале й відійшло,
як диму кільце голубе!..

1961

ТРИ ВІРШІ ПРО СОНЦЕ

I

Золото ідолів — біле,
очі — в морях бірюзових,
— передвечір'ям достиглим
забагряніли від крові.

Перелилися із винниць
зливи вина, — і розтанули
позеленілою глиною
ідоли, куті у камені.

II

Віспувате сонце в обличчях
і піднесені чола на південь —
стрепенулись на вітрових брижах
із бездоріж тогосвітніх.

І у соняшній тиші безмірній,
що ось-ось розснується у тінях,
розпромінились чотки вечірні
соняшникового сім'я.

III

Талий полудень білою плямою,
плинною поволокою —
розпростерся на камені,
кураву переполоскує.

І даремне мармуром хмаряться
душі, що липнуть тілами:
це ж під сонця причастям
надвоє хліб переламано.

1961

ВІРШ ПРО ОЧІ

Простір, що має риб'ячі очі,
скелі будівель, що мають очима — вікна,
— оточують розхляпані плями площ,
шукають людини.

Шукають людини очі сарн,
задивлені в просвіт ручаю.
(Замазано образ людини
в скляних невидючих очах
манекенів пташиних
і січкою випханих шкур
пубиваних звірів:
трофеї вбивають людину).

Повінню заливають моря й суходоли
розтrocені очі розстріляних,
гасять білий світ померклі згустки очей

з-над мотузяних вузлів шибениць,
 паляць білим вогнем
 бездонні очі великого болю,
 тривожать
 широко роздерті очі жаху,
 блудять у колі смерти й життя
 очі божевільних,
 — очі загублені між людьми,
 очі — де втрачено людину!..

У розмальованих, глиняних вазах — квіти
 із штучними очима роси,
 покроплені пильно продавцями квітів,
 не мають очей,
 їх очі — виїли роси,
 людина скосила очі.

Довірливі очі дитини
 — райдуги щастя безжурні —
 після відпливу наших
 нахмурених бур!
 (Очі, що ще не торкнулись
 безглуздя і деформацій
 здійсьнень уяви,
 очі — найщасливіші!..)

Смутні є очі високого неба,
 вологі від зір, —
 смутні є засльозені очі
 зеленого моря, —
 та ще смутніші — очі людини,
 що плачуть без сліз...

Очі — голодних, очі — в агонії,
 очі, притрушені жовтою глиною,
 очі — розмиті дощем...

Очі — кругом, очі — скрізь,
 очі — оточені...
 Живі, і мертві, і ненароджені
 — очі, очі...
 І як нам не бачити цих очей?..
 1961

Т Р И П Т И Х П О Г О Д Ж Е Н Н Я

I

Весна твоя — циганська,
 і дороги розмоклі.
 Ти — тузі не піддавайся,
 не прискорюй кроків.

Доці перемиють обличчя
 соняшникам і мальвам,
 і крізь тенета хвищі
 весни буде жаль нам.

Ще шум далини: оболоння,
 і ріки, і рінь, і заріпки
 — перістим, прудким вітрогоном
 перелітають повз вікна.

Та в попелі полиску тліє,
 сиплеться чорним смерканням
 час — діамант мерехтливий
 в поросі каменя.

Летить і лопоче й вирує
 зеленими хвилями — вітер,
 залетений туго у гру їх —
 русими косами світла.

Аж десь вітряки змелють вітер
на вицвіле борошно тиші,
— і даль, що відкрилась для літа,
нам стане ближчою.

II

Є люди, що їх не побачимо,
є речі, що їх не зустрінемо,
— лиш на межах — терни і будяччя,
переривані криком чайним.

Шляхи, що у шквирях потоптані,
і течії точені вирами
— дотикаємо плинними стопами,
як власні затишні подвір'я.

Радіємо тим, що існуємо,
і граємось в піжмурки з щастям.
Хіба ж більш життєрадісно й буйно
цей світ, що кінчиться, почався?

III

Вереси — в перехрестях,
тернова ніч в ялівцях:
відсвіт гіркого прищестя
і самота без кінця.

Люди закам'яніли,
і їх перетлілий блиск
в як же людському тілі
вічністю запаливсь . . .

Тиша росте дзвінкіша,
тремкіша, ніж сон солов'я,

і самота стає ближчою:
— хай буде воля Твоя!..

1961

М А Й Б У Т Н О С Т І

Вані Коровицькому

Заростають комишами тиші — дні,
затоплені підводні скелі,
у колі рук сколихані — як тіні,
аквамарином розмальовані на склі.

Спрагу вод співають тільки зграї мев
у білих дугах переплєсків...
На дно спадає день по дневі,
кораловий гротеск.

Слів не маю. (Де ж слова знайти?)
Милуюсь відблисками тиші.
І, може, це мовчання на пустині
— ти зрозумієш, і простиш.

1962

*

Не кружляйте, двері, не скрипите, пороги:
те, що йде — відходить, незважма.
Паморозцю місяць перетче дороги,
пусткою сполоще, що верзлось у снах.

В льодові провалля, в криголоми спектрів,
— де нема нічого, лиш моря, моря...
у дзеркала тиші, де тривоги шепіт
всі слова забуті — вітром промовля.

1962

СТАРОСВІТСЬКИМ ЛАДОМ

II

Надвечір жаби кумкають з далеких мочарів.
Вологий холодок і шуварів хвилястий пошум
нагадують дитинство.

Мимолетний відсвіт

вільх і верболозів —
крізь мряку пам'яті сивіє,
мерехтить.

О, як же він далеко
— час той і місця ті, що були моїми,
вийшли в світ зо мною, — а тепер не знаю,
де їх загубив я, — і здається часом,
що це був — лиш сон.

І шукаю всюди, розглядаюсь нишком:
все таке подібне, та — не те.

— Може це далеке — лиш в мені осталося
глибоко десь скрите, і ще більш — моїм є,
ніж той час щасливий і місця кохані,
що творили світ мій — ще тоді колись...

1962

*

Виструнчується графіка дерев осінніх,
в безлистім шумі — млявий небосхил.
І охололим оловом падають хвилини
на листям вистелені, стихнені шляхи.

Цей жалісний, цей бронзовий безмежний спокій,
і хвилі хмар, що котяться здаля,
приспішують мої нерівномірні кроки
і прочуттями пустки — томлять і болять.

Хотілося б якоїсь бурі навстяж,
і рокоту стихій, і стрясення землі,
— щоб кволими грудьми схвильовано припасти
до вивертів шляху — без жалю і без слів!..

1962

*

Тремтять твої долоні — дожданням.
Даліс день, не впійманий ніким,
перелетівши відсвітом герані
під легкокрилим помахом руки.

Тремтять твої долоні — дожданням.
Шепоче присмерк тінями, — й мовчить
у мармуровій різьбленості камінь
твої стихлої душі.

Тремтять твої долоні — дожданням:
яких ще бур, яких ще бурунів?..
— Ми переплинемо глиби океанів,
але потонемо в міліні.

Тремтять твої долоні — дожданням,
розжевркуються маяки твоїх очей...
І чую душу знов, що — відваливши камінь —
в долонях білих скрилась, тремтячи.

1962

*

Ранкова прозолоть запахла молодим вином
і ритмом жайворонковим тремтить далінь.
Ні, це не сон, — це я ступаю по землі,
у травах, рутах, чебреці — так, як колись давно.

І чую, як струмкують соки яблунь, груш —
 і наче сам стаю кущем на скраї піль,
 крізь мене вітер дме з далеких синіх пуш,
 щемить в мені — солодких бростей перший біль,
 іду в цвітінні — збуджених очей,
 торкаюсь обрію крилатістю плечей,
 іду, іду — і розростаюсь в кущ
 в ранковому садку.
 Іду, іду...

1962

*

Черешневим квіттям мерехтить лук неба,
 даленіє вітер голубим крилом.
 — Ах, піти б за місто, вийти б кудинебудь
 з кам'яних обіймів, з полону колон!

З пліснявих провулків, з химороді мурів,
 крізь решітку смутку, що закам'янів,
 промайнути б миттю в завірюсі куряв,
 пролетіти б димом навстріч далині!

І прорвати б коло замкнутого світу,
 прокотитись морем в буряний приплив,
 — і в причалі тихім, як ущухне вітер,
 бути лиш — шептанням елегійних слів.

1962

Н І Ч Н А П Л А В Б А

Плеще розгойдана віддаль,
 спіймана в сіль горизонту.
 Острів у місячнім світлі
 біло розводить свій контур.

Човен смолою пропахлий
— тінню від дюн узбережжя
стишений хід черепахи
поміж валами безмежжя.

Дно відбивається в небі:
скелі і зоряні риби.
Вітру розкинутий невід
сплескує місяця привид.

Райдугами дельфінів —
срібляних хвиль перевали...
— Ми ж — непорушно спокійні,
влюблені в море — рибалки.

Меви на вітрові виснуть,
вітер шмагає нас сіллю,
— нашим серцям стає тісно
в тиші нічного навкілля...

Між океаном і небом
серце тремтить в перебоях:
іншого щастя не треба,
бути б, лиш — бути собою!..

1962

МУЗИКА ОСІННЬОГО МОРЯ

Моря запливають — як сльози —
в цвинтарнім смерканні пісків,
і крик мандрівних альбатросів
пригашений обрій закрив.

Хитнулася крилами далеч,
валами відпливів лягла,

і тінню зеленою впала
відламана смуга крила.

Пісок шарудить під ногами,
вишптують мушлі свій шум...
— Я ж — шепоту цього уламок
у вухах моїх бережу.

Так наче б — до клекоту фуги
морського кипучого дна
торкнулись допитливо руки,
як мушлю з піску я підняв.

І в пам'яті, як в павутинні,
дзижчить цей незвіданий спів
самумом морської пустині,
розсипаним в шумі пісків.

В припливи вслухаючись чорні,
у пінявий виплесків шум,
— ловитиму музику моря,
що в мушлі звалнілій почув.

1962

ПОХВАЛА НЕГРИТЯНЦІ

Дівчино із Сомалі чи може з Мадагаскару,
пахнуть — хною й мигдалем
бедр твої і рамена,
врода твоя виростала
в узварах любисткових чарів,
хоч — безіменна.

Очі твої це прірва ночей палахтінь метеорних,
відблиски ласк непокірних

у антрацитовій тузі.
 Я правоті твоїй щирій
 з правіків неозорих
 — серцем клонюся.

1962

НІЧ НА ІСТ-БРОНКСІ

Корицевий запах, бананові грона,
 горіхи, мигдалі — між смаглих облич,
 і кучерява, із глини Мадонна
 з-за кіптяви диму вдивляється в ніч.

У скривленій брамі під оловом вікон,
 де гори коробок, лушпиння й газет,
 якийсь Дон Хуан, що прибув з Порто-Ріко,
 масні теревені дівчатам верзе.

Рвучкі, наче сарни, засмагло вишневі,
 ворущаться в танець, лиш вчують банго, —
 — крізь далеч проскиглюють втомлено меві,
 і в'ється їх жаль, хоч не бачить ніхто.

У плямах жовтіють віддалені площі —
 бліді острови, й відпливають ген-ген...
 Лиш часом здається у відсвіті ночі,
 що десь повз провулок метнувся Гоґен,

в крилатій мантильї, високий і гордий,
 із полум'ям шалу у корчах руки, —
 закривши собою тривожні простори
 ще не відкритих земель і віків.

1962

ТАК ТВОРИТЬСЯ ЕЛЕГІЯ

Шляхи вертаються до мене,
 шляхи, що пройдені.
 Крізь мене переходять
 і переламуються променями,
 схрещені у призмі пам'яті.

Сотаються круг веретена осі —
 круг видовженої порожняви:

понад лілові кучугури снігу
 крізь діаманти паморозі
 — смерековим чатинням,
 шишковим стрілчастим пошумом
 — мандрують;

пливуть на гривах хвиль
 над цвинтарі пісків
 над пустирі спорохнявілих скель
 над черепа розтроснені уяви.

І мають білі очі болю,
 пташину жалість вигаслого літа,
 на кістяку клявіатури проминання
 умерлим листям шелестять:

так твориться елегія
 в шептанні синіх уст,
 що цілували місяць
 в оливкових гаях
 тривоги й самоти.

1962

МІЩАНСЬКИЙ РАНОК

Підбіленим ранком у нетрях подвір'я
— пір'їни вітру:
ряб'ють плахти
ніччю толоченої постелі.

Пом'яті горіхи облич
вилускуються у шепелявих плітках,
викочуються понад урвища вікон,
і довго не мовкне шаршавий гомін
тереблених теревенів.

Географія подвір'я розсувається
різноязикими смугами
нерухоміючих визвуків.

Тріскотом хмизу слів,
каменоломами музики
— репетують радіоприймачі:
виверти — впоперек, всторч, навпростець,
фанфарони уривчасто громовладні
з десятків зашкарублених дверей
з десятків розвернутих вікон
— терористи білого дня,
горлорізи спокійної ночі.

Крізь вікна вицвіркує м'яко
й пробуджено — скрегіт папужок,
по сходах нишком переплигає
в розтяглих спіралях рипіння
— каблук кота,
улесливого мисливця.
Архіпелаги сміття блищать
бляшанками з консерв
і розбитим череп'ям.

ТАК ТВОРИТЬСЯ ЕЛЕГІЯ

Шляхи вертаються до мене,
 шляхи, що пройдені.
 Крізь мене переходять
 і переламуються променями,
 схрещені у призмі пам'яті.

Сотаються круг веретена осі —
 круг видовженої порожняви:

понад лілові кучугури снігу
 крізь діаманти паморозі
 — смерековим чатинням,
 шишковим стрілчастим пошумом
 — мандрують;

пливуть на гривах хвиль
 над цвинтарі пісків
 над пустирі спорохнявілих скель
 над черепи розтроснені уяви.

І мають білі очі болю,
 пташину жалість вигаслого літа,
 на кістяку клявіатури проминання
 умерлим листям шелестять:

так твориться елегія
 в шептанні синіх уст,
 що цілували місяць
 в оливкових гаях
 тривоги й самоти.

1962

МІЩАНСЬКИЙ РАНОК

Підбіленим ранком у нетрях подвір'я
— пір'їни вітру:
ряб'ють плахти
ніччю толоченої постелі.

Пом'яті горіхи облич
вилускуються у шепелявих плітках,
викочуються понад урвища вікон,
і довго не мовкне шаршавий гомін
тереблених теревенів.

Географія подвір'я розсувається
різноязикими смугами
нерухоміючих визвуків.

Тріскотом хмизу слів,
каменоломами музики
— репетують радіоприймачі:
виверти — впоперек, всторч, навпростець,
фанфарони уривчасто громовладні
з десятків зашкарублених дверей
з десятків розвернутих вікон
— терористи білого дня,
горлорізи спокійної ночі.

Крізь вікна вицвіркує м'яко
й пробуджено — скрегіт папужок,
по сходах нишком переплигає
в розтяглих спіралях рипіння
— каблук кота,
улесливого мисливця.
Архіпелаги сміття блищать
бляшанками з консерв
і розбитим череп'ям.

Хитаються пальмами діви в дзеркалах,
розчісуючи волосся
у затишках сонних ще спалень.
Шумлять іржаво водопроводи,
розприскуючи в заялжених ваннах
жовті озера.
Метушливо ласі старухи вештаються
просмиками коридорів,
перериваних прірвами сходів.
Порипують двері і дерев'яні сходи
далеким відлунням лісу,
що ним продирається звір,
знюшивши ніздрями м'ясо.

На сходах: настирливий запах
юшки з капусти й засушений дух
блощичих скелетів,
що роз'ївши дошки й примурівки,
роздуті задухом ночі,
— ще тліє затухло
в одвірках і підвіконнях.

А вимір четвертий тут — сон,
масний, у манірній мерзоті машкар,
з тулумбасами сплетів гібридних,
тлумачений титлами, тлом двоєликим
— єгипетських сонників,
що вигребані із куточків шухляд
урочистих, потужних комок,
розсипаються в пальцях
— тремтіннями передчуттів.

Та з-за кіптяви вікон чийсь —
переверт:
це торохкоче змеханізований півень
— будильник.
Сигнал для блощиць, щоб втікали

у щілинки меблів,
 що розпорошеним скрипом
 простаються з утиску сну.
 Це також — сигнал
 на початок дня ділового:
 уривається пащекування,
 лиш маєстатично лопочуть
 вибляклі прапори ночі —
 залежалі простирала,
 розп'яті на мотузі дня.

Географія —
 переходить в історію.
 І біблія снів стає многозначною дійсністю
 за кожним закрутом вулиці,
 де піднімають вихриплу куряву слів
 викрики продавців
 ранкових газет.

1962

L A D A N S E M A C A B R E

Останніх пристрастей простягнуті долоні
 шукають давніх форм намарне, —
 і лиш — торкають порожнечу
 врізьблену у простір —
 примарну статуетку смутку і розлуки.

Її — не бачити. Її відчутти можна
 лиш власним серцем, що із трепетом
 тривожно стукає до брами виходу
 невисловленим словом.

У карнавалі голомозих масок,
 кощавих вивітрілих кукол
 із підмальованими ямами очей,

із полиском ослизлим ґутаперчі
 статевих органів, що сплетені
 меандрами метеликових тремтів, —
 в зміїному коловороті шолудивих
 весельчаків і білих відьм,
 двоногих вилупків блаженних, —
 у хороводі конвульсійних лоскотів
 тимпанів,
 у голих виях труб,
 у тупцюванні біснуватих
 — зашарілось слово,
 зашарілось серце,
 стоптане бездушним крутежем
 скелетів вісоких,
 тупотом жадоби ратиць і копит.

В'януть звуки флейти,
 і скрипки — мов труни
 замкнуті навіки
 мертвим голосінням,
 — лиш чорніє прірва,
 розскрипілись мари
 і піском впав мармур
 в синяву пустинь.

Даремно б'ється серцем
 невисловлене слово . . .
 — і руки розповзаються
 у порожнечі натовпу,
 і очі розпливаються
 у океані вижидання,
 і слово є знесловлене
 і серце обезмовлене
 і грубостволим вихрипом
 — розсипано, розвихрено
 зсихається мовчанням.

НОТАТКИ З МУЗЕЮ

Тисячі років — тиняються тінями в тиші кімнат.
 Стіни — квадрати сторіч замкнутої перспективи.
 Час під острогами днів — гайдуків і короленят —
 безрухом став поміж євнухи й знуджені діви.

Круто підносяться ромбами закам'янілі кружганки,
 стелі заплутались у канделябрів вузли, —
 в запаху млосних парфум — муслиново мліють коханки,
 вибляклі музи артистів і Казанов, що жили.

Попелом тліні розсипались капища шумних віків.
 Лиш — на пергаменах дивні літописи зріють,
 гусячих пер чути скрип, восковий дотик руки,
 блимає свічки кіптінь, що прикидалась зорею.

1962

*

Так прагну часом ніжності
 і глибини очей без непотрібних слів,
 і жду чогось зворушений,
 не знаю сам — чого . . .
 Так прагну часом ніжності —
 і йду неспішним кроком перед себе,
 дивлюсь на вуличні самотні ліхтарі,
 на клапті неба,
 що розвішені між мурами, —
 — і не бачу більш нічого.
 Не хочу навіть бачити —
 крамниці з квітами,
 що скляно дивиться на мене
 крізь проблиски важкої зелені
 знавпроти,
 не хочу бачити

облич, що виливаються
 у воскових гримасах,
 як проходять мимо.
 Не хочу бачити, не хочу бачити...
 Я прагну тільки — ніжності.
 Хіба ж вона в обличчях,
 сплощених байдужістю,
 в тих мертвих квітах, що на марах?
 А чи в словах, в уривках слів,
 що гучно котяться
 із грамофонів порожнечі?..
 Так прагну часом ніжності
 і глибини очей без непотрібних слів...

1962

Т И (2)

Йдеш поруч мене,
 спершись головою на моє плече,
 та я не знаю — де ти.
 Минаємо провалля площ,
 камінну кладку вулиці
 минаємо йдучи,
 минаємо — в собі.
 Ти — не згубилася
 в юрбі, не відійшла,
 лишивши полиск теплого волосся
 на рукаві мого мовчання.
 Ти — не пішла
 за іншими
 кружлявим кроком пожадання,
 така легка й прозора,
 неозора — ти.
 Йдеш лебедино вигнута
 в знак запитання,

йдеш поруч мене,
спершись головою на моє плече,
та я не знаю — де ти.

1962

*

Не відкриються двері, замки не задзвонять.
За вікнами — пуста, смеркання замшіле.
Тремтять павутинням бліді підвіконня,
лиш тіні від ясеня
— мов зашелестіли.
І не стане ніхто на порозі — зустріти,
нікого немає.
Густішає тиша.
Лиш між бур'янами
спустошена пам'ять
блукає невтишно
шептанням молитви.

1962

ВІДЧАЛ У МОВЧАННЯ

Олов'яним зором плоско прилягаєм:
мури в квадратурах, тротуари — колом.
Не тривожить слово перелетним птахом,
глеків переливи — в луни порожнечі.

Відійшли ми в клекіт виплесків далеких,
в обрій океанів, зелями залитий.
Очерети плещуть в малахітнім лоні,
втомлено хитнувши крилами причалу.

У дзеркалах — пуста, мертвий плюскіт — слово.
Напинаєм далеч веселковим луком,

на вітрилах — тіні мандрівного літа
миготять самотньо — рукавом прощання.

1962

І Н Т Е Г Р А Л Ь Н І С Т Ь

Протікає світло соком помаранчі,
обличчя — рухомі фрески мурів.
Колом,
 колом калатає,
вивертається вулиця.
Минає мене, ідучи повз мене,
як стою на закруті
і вагаюся, розп'ятий перехрестям доріг:
— направо чи вліво?

Сіризна шарудить на віях,
цяткованих краплями сонця.
Визбирую мислі, як кришечки,
розсипані для голубів,
голубію.

Шукаю гзимсу, оглядаюся за деревом,
щоб — десь оперти і втілити думку,
розкришену коловоротом
гаркоту й шуму,
обірвану,
 як крильце голуба,
безслідно розчавленого
туполобим автомобілем,
що — ось,
у трепеті решток пір'їн,
упало стишено
мені біля ніг.

1962

Е П І Т А Ф І Я Н А П І С К У

Я сам собі став спогадом.
Тривога ще тріпочеться, але безкрила.
Куди ж вернутися, коли немає вороття?
І зверстані шляхи — як ріки висохлі в пустелі
під жовтим небом.

Пісок не гасить спраги, лиш засипає очі.
Сліди від стіп в піску — розсуне вітер,
і я їтому навмання.

Я йду. І бачу:
десь далеко догоряє
багаття сонця —
за вежами піску,
за піском веж.

Я пам'ятаю — сонце, як підводилось вогненно,
— й мандрувало.

Тривога вгрузла у піщані вежі,
я сам — собі став спогадом,
тривожним пам'ятником
із піску,
під жовтим небом.

1962

Х Р И С Т О С П Р О П А Щ И Х

Колеса — клепанам лепетом,
рипом розхресть дерев'яним
— в чорній, зашерхлій далекості
тванню туману розтанули.

І — вирекли яструбом слово.
 Гайворон грав над дзвіницею,
 а на дошках помальовано
 з пам'яті стерті обличчя.

Як скла полинами спрага,
 як терпли попруги шкіри! . . .
 Курява — мертвою плахтою,
 вежею прірви — курява . . .

Розсипані виверти — ризами,
 жежезем ржавим — Розп'яття,
 дерево болю висухло
 під перебитими п'ятами.

1962

Л А М А Н И Й Н О К Т Ю Р Н

Той краєвид, що з каменя і грюкоту,
 зламався надо мною голосінням.
 — Чию ж, чию — благословляти руку,
 що димом тліє в синяві?

І рівний стукіт кроків тихшає,
 чадіють квіти, спопелілі в урні.
 Безлиста тиша — нижче, нижче
 припала тінями до мурів.

Лиш пахне далеч в'ялим ладаном
 і жовтий плач відсвічує у свічах . . .
 — Кому, кому ж подати руку обезвладнену,
 в чие поглянути обличчя?

Хай клявіші пальців — посиніло видовжені
 ноктирном перелетного надхнення,

але у пам'яті тремтить негаснуче проміння
 усміху ласкавого твого,
 моя старенька мамо!..

Проміння усміху, коли ти, запитавши, відповідь мою

[почула —

: Але ти, сину, не вчинив нікому —
 чогось злого?.. Скажи, так зовсім щиро,
 щоб я була спокійна...

бо час такий лихий — і люди одурілі...

— Нікому, мамо! Будь спокійна...

я відповів одверто.

Ласкавий усміх твій — без слів,
 найлюдяніший знак потвердження,
 повік мені відкрив незглибний скарб
 — багатство серця,
 став мені — завітом.

III

Виливаються повинню з берегів серця,
 сколихують присмерки дійсних речей
 і недійсних, світу того, що круг мене
 і у мені,

за кожним кроком, за тінню моєю
 — тикання притишені годинників,
 що розсипають на рівномірні уламки
 млинове коло часу.

І все зливається в одність безмежну,
 у незміренний розлив океану...

Лиш здалека чути, як скиглять меві
 без слів,

крізь темряву жалости часу, що відійшов
 без слів,

залишивши на плівці пам'яті
 твій добрий усміх,
 без слів.

Він — промінь сонця,

що перетинає безжалісну рівнину океану —
без слів
сказавши все.

Твій материнський усміх.

IV

Вже ніколи більш
не нарву польових квітів, ідучи з тобою стежками піль,
ані жоржин, ані браток із нашого огородця,
не покладу на лавочці біля тебе,
не дам тобі до руки,
не бачитиму твого усміху,
не чутиму тепла твоїх рук
на моєму чолі . . .
Вже ніколи більш.

Важке було твоє материнство,
зависле у порожнечі,
під льодом ілюзій, що танув від сліз
і гарячої ваготи серця
на далеких руїнах,
в розтрошених катакомбах самоти,
безнадійної самоти нашого дому,
почетвертованого, як тебе нестало.

Треба було — жити, жити іншим світом
у маривах дійсності.
Жити було треба,
а це не було життя.

Я також западався сам у собі,
відгороджувався від навали зла
існуванням моїх найближчих,
і боліла мене далечінь

і боліла мене порожнеча
— твоя і моя.

Між нами був знак один,
що з'єднав нас навіки
понад морями і горами,
між світами і планетами,
між тим, що було,
і тим, що буде.
Цей знак — любов,
ще більша, ще могутніша від того,
що нас розділило.

Тепер ти є там,
куди я не сягаю навіть болем,
куди я мислю безсильний сягнути,
куди спрямовує нас живих —
лиш магнетна стрілка серця,
що втікає від самоти і дочасности,
куди і мені, і синам, і внукам моїм,
всім нащадкам моїм,
прийдеться колись у покорі ступити
для ствердження вічності наших предків,
для ствердження твоєї вічності,
Мамо! . .

1963

*

На білому папері слова,
— білі, паперові слова.
Лушпини почувань, хрусткі і ламливі.
Попіл мислей,
розсипаний вздовж сходів промінання.
— Не збирайте цих випадків

з мальованих дощок засмічених сходів!
Не збирайте!..

Вони притоптані
і сплюснені — на тоненькі плівки,
непрозорі бактеріями вивітрилих прагнень,
пристануть до підшов майбутніх прохожих,
що понесуть їх на дальші ступені,
на підвищені площі,
в заворожене коло крапки:
білі слова з чорною крапкою,
видовжені хрипінням сходів,
розтягнуті павзами кроків,
примарні, як на вітрі сухе листя,
— білі, паперові слова.

Лишаєте мене в самотності
недопалених глиниць каменя,
що привалив співучі уста джерел
шаршавою рінню слова —
і тінь, що лягла від шептання
на білій пустелі паперу,
— це стелиться дим
покори, що навіть —
під лунами склепіння
на зчовганих дошках чернечої покути
— не має слів.

1963

СТЕЛИТЬСЯ НЕБО БРИЛОЮ

Стелиться небо брилою,
під ноги падає птахом.
Очі підводимо висохлі,
вологости просим устами.

Дерево мислі розтрошене,
волочиться корінь пісками:

— де ти, небесна могутносте,
у краплях твоєї ласкавості?

Безмір простертий раменами
впав міркою зерна піщаного,
корчимося, крякаєм корами,
з землею прощаємося.

Шепоти сніються джерелами
і сіються в трощі дощами:
— чи з порожнечі на камені
небесних ласк дочекаємося?

Далеч виплескує мевами,
сіль вітру засолює скелі:
— крил дай піскам, що розсіпані
на бездоріжжях пустельничих!

Стелиться небо брилою,
під ноги падає — рибою...
Море на обрій завіяне
віщує — щастя чи згубу?

1963

*

Шукаю розпису незримого обличчя —
в білих тінях дня,
у згустках ночі,
у виплесках вод,
в камені,
в розсіпах пісків,
на ластів'ячих шляхах,
у гриб'янім випаху моху, в шумі дерев,
в мозаїках соняшників,
у гострих випарах кропу,

в павутиннях над стернею,
 на клаптях паперу,
 в умліванні ноктюрнів Шопена,
 у фосфоричних зигзагах
 вогників святоїванських,
 у переблисках сузір'їв,
 у скульптурах снігу,
 в палахкотінні свіч,
 в чорних кристалах вугілля,
 у стукоті коліс,
 у вирах ревів ракет,
 в розгойданих дибах пожарів,
 знеформлених плахтами димів,
 в собачому скавулінні,
 у лунах тиші,
 в попелі самотнього згоряння
 під копулами порожнечі
 — і розпорошують сам в аваріях речей,
 у їх бігах навістрічних
 над мною, підо мною, у мені.

Всі траєкторії розсипалися
 міріадами уламків,
 перемололися під жорнами
 розвернутих облич —
 в скрипіння суміші,
 переміщались звуки з барвами,
 переплелися із морем птичі крила,
 грюкотом і зойком пронеслася тиша —
 терпка й знечулена смерековим диханням,
 і зимний попіл струсонувся
 вежами вогнів,
 загравав дудками очеретів
 вздовж шерсти трав,
 перелетів над димарями
 курличанням журавлів.

Куц самоти згорів у музиці
 високих нот ноктюрнів,
 в стаккато зір,
 в контральтових проваллях
 безтілесного кохання,
 — лишилися кам'янисті обриси
 мозаїки в піску і в павутинні,
 звуглілість плоскорізьб каміна,
 та паперовий хрип
 собачого виття на підвіконні місяця,
 що за позліткою байдужости
 переливається многотним виблиском
 незвіданих облич
 в порожні рами краєвиду.

1963

Ч О Р Н Е І Б І Л Е

Не викочуються ночі за обрій, не скресають
 сивими смугами, березовою корою.
 Гіркне горизонт, засіяний маковим вітром,
 розсипається шумом дерев.
 Не розгадати, що — за полудою: полум'я полинів
 виплески плавнів, плач полонянок?
 І лепехою і чортополохом
 стелиться улоговина. Спласка
 сплигують ласиці між листвою:
 ласиці далекого світанку...
 І очі твої — зелені, як листя,
 тіло — у сполохах ласиць,
 виблискується, ласкавіє...
 Належиш — вчорашньому дневі,
 дивині, дивдеравам.
 Біле твоє тіло — на грані ночі
 біліше від полудня.
 Спливає водоспадом — у сон,

по скелях, зламах каменя.
 Волосся розплелось димом
 над течією. Блукаємо:
 ближче, ще ближче нахилені,
 навколішки,
 стегнами,
 раменами,
 устами припадаємо,
 де колує, колишеться крилами,
 над брилами, над чорторіями —
 і перетинає стрілою блискучою
 — білий біль.

1963

В П І Д З Е М Ц І

Вже рейками кочений стукіт вдаряє обабіч тунелю
 і блимає зелень із кіптяви рам ліхтарів
 крізь виклуби постатей чорних, плазуючи плоско землею,
 гуде барабанним чеканням, що перегнулось у рев.

На поверхи рук і рамен — клунки й чорноризі газети,
 ламня, перемел костюмах, гливкі перегнуті тіла.
 — І рам'ям покинутим, стоптаним і перетертим
 даремно шукаєш у ломоті личин — людини й тепла.

Твій час застигає на станціях, що по дорозі,
 і день — у переверті, ніч — у безсоннях маринь.
 Вантаж почуттів, що на тебе наляг і тривожить,
 вздовж прорубів — потяг розкинув, тунелями перерив.

І біле дівча, що всміхається дивно до тебе
 плякатом обличчя, пластами плечей
 — це примха така, без причини й потреби,
 щоб ти — самоту відчував ще гостріше, ще більш боляче.

1963

САНТИМЕНТАЛЬНИЙ СПОГАД

Помідори досягають на веранді.
Сивосиня фарба облітає з рам віконних.
В'ється, в'ється галузками диких виноградів
акварельний ранок і до вікон дзвонить.

Росами ще скліють полуниць листочки
в закутку городу. Пробігають тіні
від штахет вздовж грядки. І — незримі кроки
між стежок снуються шелестом осіннім.

Цей прозорий ранок і холодна тиша
— урочистий вихід у причал безмежжя:
помідори й вікна теплий спогад лишать,
в пам'яті тремтіти буде кожна стежка...

1963

МЕЛЯНХОЛІЯ

Перші краплі тріпочуть на вітрі.
Кришталевий їх відсвіт, як перелітають.
Горою — бур'яни землянисті
у виблисках вологого заліза,
перекотиполе оболоків,
перевалюється океан валів.

Рожевість сонця матовіє:
імлисте більмо і жмарам
бороди ростуть.
У висмугах пахне
сирою зеленню заплавин
— атлантийська бухта.
І в заломині кожній,
у кожній ніші
— печерний дотик самотности.

(Яка маленька моя самотність
у безбережній самоті світу!)

Самота стає глибша, згущена,
на кам'яному дні:
мелянхолія...
і в ній скресає охололий красвид
очей і уст,
розпливається земля і небо,
і вітер потопає в океані
і океан талує на вітрах...

Лиш — з обличчя, з повік, з уст
змивають осугу осмути
ніжні пальці дощу.
(Ні, я не сам —
у самотності світу!)

1963

ВІРШ КАНЦЕЛЯРИСТА

Снуються сіттю нудьги паперові квадрати,
і тіннями плоских птахів наслідують довкола:
уривки пригнаних слів у безсилах півколах,
і стукіт машинок, і циферні ґрати.
Облич грамофони — в процентах, в точках акуратних,
в мінусах і плюсах, в нудних протоколах.

На нарах полиць — революція, хоч їй не пора тут,
— і марами: циферні трупи — стоногі, блощичі, столочені.
Лиш олівці водять руку.

І замикається коло

оголеного кастрата
недорахованим злочином:
цифрами і цитатами.

1963

*

Треба камінь класти на камінь.
 Слова визбирувати з виру пустелі.
 Із прірви очей добувати рожеву прозорість ранків,
 що сіріють на дні
 пам'яті.

Треба цеглу складати на цеглу.
 Вигребувати з моху парості папороті.
 Будувати треба: на зрубках тесати бервена,
 в'язати сволоки,
 — із вітру, що виє,
 термосить дерева, бушує пісками —
 закреслити простір. І стихлим птахам,
 що метані вітром поміж землею і небом,
 з хворосту — гнізда.
 І бачити — радість людини.

Дотиком пальців, пучків охололих, приторком уст
 відчувати тепло, що тілом пливе.
 Обплестися волоссям нервів, примкнувши очі,
 і бачити, бачити ясно
 крізь повіки гаряче закриті
 — як наростає будова.
 Між шепотом слів, що неказано спурхують
 в згряях пташиних,
 між каменоломами серць
 на рейках зеленого ранку.
 Це буде — день перший.

1963

*

Повз мурів базальт, над печерами площ,
 де дим прапорами повільної скуки
 приземлює неба лункий барабан,
 — в тривозі сплітаються руки.

Просунувся день, як звичайні всі дні;
вантаж його — тінь, і колючі кроки
даліють над морем, і пахнуть дощем
тривання зупинки короткі.

І снів барикади розкинуті вздовж
і впоперек ламаних вулиць:
— у камінь вертайся, бо з каменя — ти,
і в камінь шляхи повернулись.

1963

В И Р О К

Крику порожнечі не виповнити шепотом,
молитвою, вижиданням.
Переплетені лепетом,
переламані лементом,
поростаємо тишею каменя.
Вищербі красвидів перетоптаних —
у жовтих брижах будяччя
очима топільниць, з дна моря відкопаних,
зеленими краплями плачуть.
Крику порожнечі — не розпорошити тишею
і не заглушити — мовчанням.
Океани підносяться, котяться, ближчать
— дня передостаннього.

1964

З Б А Р Е Л Ь Є Ф І В

Моторозна сіризна
вирячених, непорушних чекань
стає навшпиньки,
босоніж — на повстяному квадраті,
на тигровій шкурі котячих прижмурень,

коли повзе повоем тиша по стінах
покинутого провулка,
зустрічей проминальних,
холоду тіл, що чужіють
на відстані.

І кільчиться в надрах
кам'янородна сіль землі,
та на живому камені брунькує
дерево любови.

І знову блищать парапети
від вікон, і грає музикою мозаїки
день у переплетах ночі.
Стрясає дроз
і теплий дотик очей
між небосхилом сузір'їв
і полум'ям гронних тіл,
коли мовчання сколихується
солодким словом
твоїх безумних, шалених обійм.

1964

П А В З А (2)

Відчалимо, оббризкані водою, дощем очей.
Зорі нечутно падатимуть в море.
Байдужі прохожі глядітимуть з берега
і, може, хтось благословлятиме.
Хтось — у чорному.
У когось вражливішого — стиснеться горло,
не промовить ні слова,
випружений спазмами жалю.
А десь — у віддалі
ще шумітиме дерево,

що його мають зрубати
на хрест:
Щасливої дороги!
— Відчалимо. Заворухаться тіні.
Ще хвилину, мить коротку,
лунатимуть — плюскіт гребців,
кроки приречених,
— і далеч
сполоскана смолою.

1964

З Н О В И Х П О Е З І Й
І Д А В Н І Ш И Х
— Н Е О Х О П Л Е Н И Х З Б І Р К А М И

ДЕСЯТА ВЕСНА

Гучних, бадьорих дев'ять весен
і дев'ять осеней рахманних,
як плюскітливий блиск з-під весел
у безкрай кришталевий сканули.

Світ зеленів химерно й хижо.
В досвітню вічність задивившись,
здавалось хлопчику, що ближче
його достота дивних віршів.

Сплелися дні хрещато хмелем,
такі близькі дні — і далекі,
що їх завчасно перестрелив
прощальний журавлиний клекіт.

Як вихор — дні, як — синій виблиск,
і вечори, підкуті місяця підковою,
в очах притьмарено застигли
в нескінчену ліричну повість.

1938

НА СМЕРТЬ ТОДОСЯ ОСЬМАЧКИ

Він усміхався злегка іронічно,
у квіти втиснутий, з роз'ясненим обличчям.
І довгі пальці не тремтіли болем,
спочивши навхрест.

А у свічах,
виблискуючи, догоряли вірші
ще не дописані,
що їх не знати нам ніколи.

І десь з кутка, задивлений у мари,
ніким не пізнаний,

найстарший із усіх — Боярин
захлипав, розридався мов дитина . . .
Похмуро кажанами розлігались тіні
з Ротонди душогубців.

Під склепінням
геометрично креслив дим
хижацький План до двору.

А надворі —
ячали зорі лебедино,
шуміло чужиною місто, вечір плив . . .

Лиш десь на київському передмісті
каштани падали у тиші урочистій,
навік прощаючи Поета.
Плоди спадали на бунтарську землю,
і хоч не чув уже, не бачив їх,
— розділений морями і одчаєм,
у крижаних обіймах Лети,
він усміхався.

1962

7 КЛЮЧІВ ВОРОЖБИ НА ВСІ ПОРИ РОКУ

I

Лімниці слів і бистриці злетів —
піщані ночі череп'я зір.
Соколом білим лелеки клекіт,
і бором, звором зворушений звір.

Зела у вилитий воском празник,
мохами жевріють шуми жорн.
Місяць солом'яний над перелазом
— страхополоховий чорт.

Вічності в'язень, витятий з ночі,
 біля лілеї криниць,
 веслами вітру виплескує очі,
 в пустку перемінивсь.

II

Бездушністю позіхають, роззявами розкинуті
 оберемки тіл.

Янголячі душі не знайшли причалу
 на причілках ані у фасадах орнаментів.
 Рожеві, круглі личка серафимів
 розлетілись по кутках ікон,
 миготять крильцями, мов метелики.
 Джмелі і бджоли — бринять
 солодкою молитвою немовлят.
 День — у свічах воскових,
 з кадильниць піднімається дим
 смерекової церкви.

— — — — —
 Де закинулися ключі
 Сезамові — тісі брами,
 райських воріт,
 бальзаму безвороття? . .

III

Сон — нічирк. Ані жайворонок.
 Вози скриплять Чумацьким Шляхом.
 І горобці обсіли цвіркотом
 снігові скелети
 вигаданого під льодовими обр'яями
 парку.
 Лінії пересічені, засіяні лісом
 хворостових хрящів; в живиці — мед.
 Як звечоріє, пахне самогоном
 самотности.
 І небо обнажене синіє
 віддаллю, якої не збагнути.

IV

Не забуваймо про весни.
 Про проліски, про папороть.
 Є — дні, що воскресли,
 є — поворот.

Підводиться готика трав.
 Подуви вітру —
 у многогранній кришталі.
 — Хто це, хто це заграв?
 На лірі палітри,
 на флейтах барв —
 безпересталь, в коловорот —
 заграв?

Виглянем, вийдем з печер:
 зелень потоне в очах.
 Мисливський, заклечаний герць
 — наш Стрибожий квітень почав!

Перелет, переверт, квітозбір.
 День — прозорости урожай,
 і на соняшнім, тихім горбі
 точать кремінь на вістря ножа.

Не забуваймо про весни.
 Про проліски, про папороть.
 І — що в гаях — перелесник
 та його заповідь.
 Є — дні, що воскресли,
 є — поворот,
 безпересталь,
 в коловорот.

V

Золоті ключі. Сфальшований,
втягнутий вглиб
— віддих Архипенка,
вже від весни замкнутий щільно
у труні з темнобронзового дерева
і припечатаний хоровим
похмурим: Господи помилуй!
Лиш Мадонни, танечниці
і гондольєри,
білі уламки торса, знефарблені мумії
— витягнуті струною, стрункою,
струменями
в зустрічах хоралу органів
з урною,
де під попелом тліє іскра міжзоряна
і спалахує один із моментів
безконечности.

Увижаються: золоті ключі.
І скриплять повторені перервами —
заржавілі замки.

VI

Дзвін осені розколотий на червінцеве листя,
вир шелестів підносить келих мислей,
і все здається вже таким близьким,
що майже доторкальним.

Це урожай: ілюзія осягнутих замірень,
доспілих смутків і незрілих звірень,
що в далині сивіють, наче дим
в пожарі витлілих ностальгій.

VII

Почати б наново
 від а... б... в...
 І що ж, коли прийдеться
 знов кінчати?

Уламок із моєї порожнечі
 упав на мене каменем.
 І віддаль ця, Ікаром визначена,
 на лету доземному —
 крил, що поламані —
 в розбитому просторі.

Є одність лиш — єдина:
 і та — вирує поза нами.
 Тоді вона стається,
 як вже нас нема.

1964

НИКИФОР

I

Димом злітати у небо — соняшникове обличчя —
 струнами напинати просвіт церковних бань...
 Цеглою квітнуть дерева жебрачої тасмниці,
 сиплеться з решета барв — далечинь голуба.

Тінню йде лемко Никифор міжгір'ям Криниці,
 кичерами косатні — потойбіч зла і добра...
 Сам він не знає: це дійсність, чи лиш йому сниться
 — він бородатий святець, що сходить з золочених рам.

II

Ось дахи червоніють у сонці і дімок за дімком — в один ряд,
 а крізь вікна старої церкви — душі лемків свічками горять.

Це лиш спогад. Це молодість мабуть,
якщо й молодість — справді була.
І хоч доля лукавить і зрадить,
та ніколи не зрадить — земля.

Із хмарин білий крин херувимів,
ліс бескидський — сосновий псалом,
— так любовно на кожній картині
дорисовує слово: село.

І церкви — це лиш спогад. Костьоли
бовваніють з розп'яття церков.
Згар пожарів рудіє над полем,
де засіяно кості і кров.

І мандрує стежками Бескидів,
припадає хрестом до каплиць
— син Дажбоговий і Світовидів,
що веселкою розмоливсь.

III

А обрій — безкрайї. Пливе безупину над ниви,
над ліс,
— понад ним
у інший, незвіданий світ.
І так він з кульгавим ціпком
нетутешнього мандрівника,
із душею — палітрою фарб,
найсамотніший, але щасливий,
мандрує обніжками нив
— до архангельських брам і фанфар
від занімілих дзвіниць.

Мовчазний і покірно смутний
стає на порозі віків,
потемнілу від поту і сліз —

мне шапку з руках,
 усміхаючися полохливо
 — лиш до куполів тьмяних дерев і церков,
 та до рос на зеленій траві.
 1965

*

Сіре повітря, навіяне димом,
 до вікон моїх прилягло лишаями.
 Нишком дивлюся у очі пустинні,
 у вікнах прозоро, пружинно причасні.

Искорки відблиск — дівчачий твій усміх...
 Покірно — притьмарою в темних провулках,
 тінями плоско спадають в спокусі
 слова твої, стопгані юрбами гуркоту.

Хочеться слово шепнути єдине,
 ще досі неказане і неказанне,
 що в глибині твоїй жевріє — й гине
 під намогильним непам'яті каменем.
 1965

КАТАРСИС ВІЙНИ

Зарубцьовуються розвіяними тінями під подувом
 крил, що стали порохом,
 на ступенях кольоратури безгоміння
 зарубцьовуються прірви ран:
 рано, рано, вранці, воротіж,
 гайворони, гра в гру, безвороття,
 горичвіт, рано, рано, вранці...
 Покотигорошок...
 Починаю знов від слів,
 що їх значіння забув, запах забув,

барву забув... забув... забув...
забув, що був.

Починаю — від печі, від воріт,
від пальців мами, від рук тата, від тепла,
від фортепіяна, від розторощеної скрипки,
від долонь, м'яких і зотлілих як попіл,
від облич, що океанами розплились,
восковою окутані позліткою
в німбах — слізьми перемитих райдуг,
від облич — залишених, колишніх,
невеличаних ближніх,
найближчих, що поплили недостижні —
у всевишність,
стали дальшими, найдальшими,
і вже — їх нема...

Попіл... тепло... тілопалення... в Ханаан поворітьма...

Починаю від Йони, Йвана, Йвася, Ясочки,
ясенів, яскорів, соняшників,
від сонця,
хоч бачу місяця спорожнілі,
вологі, перетикані плісню;
відтяті голови, мов розбиті кавуни,
як обертаються у ровах;
загублені очі, вилускані, сполоскані баюри,
каламутно незрячі, переіначені;
і куряву шляхів — на руках, на губах,
на волоссі, бачу — тінь: ми — це вони.
Пальці покорчені, хрести тіл,
душі — димами приземлюють обрії,
дні — сиві, сивіші від сивухи,
столочені туманами,
без золочених рам, без срібнокутих саркофагів;
наш краввид — перерита порожнеча,
кров розораних присмерків —
близною пам'яті.

Осанна...

З М І С Т

ІЗ РА Н Н І Х П О Е З І Й

(Літературні імена: Ярослав Ярий і Ярослав Дригиниз)

Із збірки Сонцеблиски (1930)

Тільки грали їм гармати	9
В жовтні	9
З-під криги	10
Пісні розлуки, III	10
У хвилі забуття, III	11

Із збірки Відчиняю вікно (1932)

Ранок	11
Роздалля	12
Павза	12
В провулках	13
На самоті	13
Сонет	14
Невислані листи, I	15
Осінь ніч	15
Пастелями, I, II, III	16
Тротуари	17
На твій усміх	17
Півтони, I, II, III	18

Із збірки Різьблю віддаль (1935)

Молитва поганина	19
П'яна вулиця	19
Чорне серце	20
Лист	20
Напровесні	21
Ти, II, IV, V	22
Осінь еротика	23
Триптих інтимний, I, II, III	24
Причинний Рембо, I, II, III	25
Ескізи з південних морів, I, II	27
Вістря серця	28
Різьблю віддаль	28
Пролог	29
Спокій брил, VII	29

ІЗ ЗБІРКИ ЛІРИЧНИЙ ЗОШИТ (1953)

Впливає місяць, наче яхт	33
Виїзд	33
Чужиною	35
Проминання	36
Не шепоче шипшиною вечір	37
Липнева мить	37
Мюнстер	39
Євангеліє Св. Прокопа Р. Б. 1018	40
Дружині	40
Ліричні етюди, I, II	41
Тлінь	43
Нікому не треба слів цих	43
Сині переливи	44
Синам, I, II	45
Отчизни втраченої	46
Ані вістки від вас	46
Назустріч миготять	47
Прозорий день спалахкотів	47
Вірш, писаний на драбині	48
Мандрівка в ніч	49
Ти і я, I, II	49
Пізнє літо, I, II, III	50
Яким же словом	51
А іноді душа вмовкає	51
Щось голубине і тремтливе	52
Інша весна	53

ІЗ ЗБІРКИ П О Е З І Ї (1954)

У безсонливі ночі причинні	57
Понад вежі у зграях сріблених	58
В хуртечах і хвищі буремній	58
Ось вагогіє зерно	59
Простує тінь Євангелиста	60
Коли дивлюсь понад дахи	60
На прозелень душі	61
Нерозгадне мов рана	61
Віддаюється все реальне	62
Ця ніч пройшла	62
Життя пливе повз нас	63
Заквітли зорі	63
Та й затираються в пам'яті	64
В колонаду холодних будівль	64
Хвилясто височіє день	65

ІЗ ЗБІРКИ РОЗМОВА З БАТЬКОМ (1957)

Із клаптів нотатника	69
Замело всі шляхи	69
Цегли	70
Музичне дерево	71
Перший вал	71
Шляхи	72
Осіння еротика (2)	73
Пісня про незримий світ	73
Ван Гог	74
Епітафія життю	75
Постамент	76
Дитинство	77
Люзії, I, II, III	78
Вже парк осінніс	80
Я син твій, батьку	80
Листи мої	81
Старосвітські рядки, I, II, V, VI	82
Кружганками візій	83
Остання границя	84
Океани	84
Мандрівнича пісня	86
Образ реалістичний	86
Образ переламаний	87
Праобраз	87
Місяць як м'яч покотився	88
На мурах виписані вуглем	88
Людина мовить	89
Сини	90
Місто молодости	90
Пергамен пам'яті	91
Суєта	92
Скарга приречених	93
До трактату про поезію	94
Слово ночі	96
Пам'ять	96
Щодня назустріч	97
Порт, II, III, V	98
Відхід арлекінів	99
В моїх долонях	100
Нема вже ні дому	100
Про обламки	101
Елегія про яблуню	102

НА ПЕРЕДОДНІ, поема (1960)

Частина перша	107
Інтервал перший	109
Частина друга	110
Інтервал другий	112
Частина третя	112

ІЗ ЗБІРКИ КРЕЙДЯНЕ КОЛО (1960)

Творчість	117
У забуття поволи тонуть	117
Гарлем, I, II, III	118
Чорний фільм	121
Вічна тінь	122
День на океані	124
Кінець літа	124
Це порожнеча і місяць	125
Ранок між квітами	126
День у лісі	126
Конвалій дрібен день	127
Впали тіні на години	127
Поема про час, I, II, III, IV, V	128
Інша версія Пер Гінта, I, II	132
Це місяці спіють	133
І що ж осталося із мрії	134
Прелюдія площ	134
Вірш зневіри	135
Осіній сад	136
Рокованість	136
Не знаю де Ти	137
Смерть вигаданого Гамлета	138
До Ель Греко	139
З дитинства, I, II	140
Поворот	141
Вже квітнуть каштани	141
Твій смуток	142
Березень	142
Льонатичний вірш	143
Із мандрівничих голосів	144
Бузковий кущ присмерку жовкне	145
Люди осілі	145
Люди в плавбі	146
Безлюддя	146
Чекання	147
Переламані і щербаті	147

ІЗ ЗБІРКИ К А М'Я Н І Л У Н И (1964)

Спалахи, сполохи, полум'я	151
Не викликуй мене	151
Мить розкриття	152
Контрапункт	153
Нічний етюд	153
Я знову хлоп'яче оновлений	154
Три вірші про сонце, I, II, III	154
Вірш про очі	155
Триптих погодження, I, II, III	157
Майбутності	159
Не кружляйте двері	159
Старосвітським ладом, II	160
Виструнчується графіка	160
Тремтять твої долоні	161
Ранкова прозолоть	161
Черешневим квіткам	162
Нічна плавба	162
Музика осіннього моря	163
Похвала негритянці	164
Ніч на Іст-Бронксі	165
Так твориться елегія	166
Міщанський ранок	167
La danse macabre	169
Нотатки з музею	171
Так прагну часом ніжності	171
Ти (2)	172
Не відкриються двері	173
Відчал у мовчання	173
Інтегральність	174
Епітафія на піску	175
Христос пропащих	175
Ламаний ноктюрн	176
Квартет із Реквієм, I, II, III, IV	177
На білому папері слова	180
Стелиться небо брилою	181
Шукаю розпису незримого обличчя	182
Чорне і біле	184
В підземці	185
Сантиментальний спогад	186
Мелянхолія	186
Вірш канцеляриста	187
Треба камінь класти на камінь	188

Повз мурів базальт	188
Вирок	189
З барельєфів	189
Павза (2)	190

З НОВИХ ПОЕЗІЙ І ДАВНІШИХ, НЕОХОПЛЕНИХ ЗБІРКАМИ

Десята весна	195
На смерть Тодося Осьмачки	195
7 ключів ворожби на всі пори року, I, II, III, IV, V, VI, VII	196
Никифор, I, II, III	200
Сіре повітря нав'яне димом	202
Катарсис війни	202

З М І С Т	205
-----------------	-----

ТЕКСТИ ПОЕЗІЙ У ЦЬОМУ ВИДАННІ — ПРОВІРЕНІ,
МІСЦЯМИ ВИПРАВЛЕНІ, І ВІДРЕДАГОВАНІ АВТОРОМ.

Тираж цієї книжки
600 примірників.